

Gas light

El masclisme dins la família espanyola.

Treball de Recerca

La Sufragista

Lleida



*"El feminismo es una protesta valerosa de todo un sexo contra la
disminución de su personalidad." **Clara Campoamor***

Abstract

En els darrers anys he pogut ser conscient del masclisme que les dones vivim diàriament: com l'abús, les violacions, ser tractades com objectes, ser un desig sexual, les desigualtats dins del treball i els rols que se'ns han imposat. Tanmateix, quan volia reivindicar les injustícies que patíem sense dret, les respostes eren sempre les mateixes "el masclisme no existeix", "la igualtat de gènere és una realitat" i "el masclisme és cosa del franquisme" per tant, en aquest treball podrem veure si el masclisme s'ha quedat enrere com un capítol acabat del franquisme que el nostre país va viure o si bé, aquest segueix estant present d'igual mode tot i semblar invisible.

En los últimos años he podido ser consciente del machismo que las mujeres vivimos a diario: como el abuso, las violaciones, ser tratadas como objetos, ser un deseo sexual, la desigualdad dentro del trabajo y los roles que se nos han impuesto. Sin embargo, cuando quería reivindicar las injusticias que sufríamos sin derecho, las respuestas eran siempre las mismas "el machismo no existe", "la igualdad de género es una realidad" y "el machismo es cosa del franquismo" por lo tanto, en este trabajo podremos ver si el machismo se ha quedado atrás como un capítulo terminado del franquismo que nuestro país vivió o si bien, este sigue estando presente de la misma manera aunque parezca invisible.

In the last years I have been able to be aware of the sexism that women live daily: such as abuse, rapes, being treated as objects, being a sexual desire, the inequality labour and the roles that have been imposed on us. However, when I wanted to reclaim the injustices that we unfairly suffered, the answers were always the same "the sexism doesn't exist", "gender equality is a reality" and "sexism is a thing of francoism", therefor, in this work we will see if the sexism has stayed behind as a chapter that finished with francoism that our country lived or if this one continues being the same way although it seems invisible.



Agraïments

En aquest espai vull dedicar unes línies a un conjunt de dones que han marcat en la meua vida un abans i un després, on gràcies a elles he pogut veure la realitat que les dones vivim diàriament però, sobre tot, he pogut aprendre que encara que la societat ens posi obstacles solament nosaltres, lluitant pacíficament, podem canviar la història, podem trencar els paranys masclistes que ens envolten i amb el nostre gra de sorra fer d'aquesta lluita una realitat.

Agraeixo a Clara Campoamor, a les germanes Mirabal, a la reina Maria Cristina, a la reina Joana I de Castella, a Hatshepsut, a Nefertiti, a Cleòpatra VII, a Maria Curie, a la reina Victoria, a la reina Elizabeth, a Joana d'Arc, a Frida Kahlo, a Simone de Beauvoir, a Hipàtia d'Alexandria, a Rosa de Luxemburg, a Mary Wollstonecraft, a Olympe de Gouges, a Clara Zetkin, a Michelle Obama i finalment a la meua mare, per ensenyar-me que la unió fa la força i que ens mereixem el nostre lloc dins la història.

Índex

Abstract.....	3
Agraïments.....	4
0) Introducció.....	6
1) Objectius.....	7
2) Marc teòric.....	8
3.1) Distinció entre feminisme i masclisme.....	8
3.1.2) Breu història del moviment feminista.....	9
3.3.1) L'educació i la dona.....	13
3.3.2) El matrimoni i la dona.....	15
3.3.3) La dona dins la llar.....	17
3.3.4) La dona en el món laboral.....	21
3.5) Violència de gènere a Espanya.....	24
3.5.1) Casos extrems de violència de gènere al 2017 a Espanya.....	27
3.5.2) Mesures per prevenir la violència de gènere.....	30
3.5.3) 25 de novembre.....	30
3.5.4) "Gas light".....	30
3.6) L'evolució del feminisme espanyol.....	31
4) Metodologia del treball.....	35
5) Conclusions.....	49
5.1) Emancipació femenina teòrica, però hi ha la pràctica?.....	52
6) Bibliografia.....	53

0) Introducció

Any 2014, 59 dones assassinades fruit de la violència de gènere a Espanya. Any 2015, 64 dones assassinades fruit de la violència de gènere a Espanya. Davant aquestes xifres vaig començar a rumiar-me el perquè d'aquests assassinats, em va impactar el saber que quan ja havien assassinat 8 dones per violència de gènere 1 home era assassinat per la mateixa causa i, casualment, eren aquests els que cometien els assassinats any rere any. No sol això, sinó, que a l'any 2014 1.239 dones van ser violades i un any més tard, l'any 2015, 1.127 dones ho van ser, no obstant, en aquests anys no tenim constància de cap víctima masculina. Doncs quin és el perquè d'aquesta balança tan desequilibrada? Perquè les dones són les víctimes en major nombre? Perquè Espanya suposadament és un dels països mundialment amb més igualtat de gènere i tenim una mitja de 40 dones assassinades any rere any?

Vaig començar als 15 anys a buscar informació sobre aquests casos, i va aparèixer en la meua vida un món que jo desconeixia o bé, no era conscient que m'envoltava. Van aparèixer paraules com masclisme, patriarcat, igualtat de gènere, violència domèstica, violència de gènere, sexisme, rols, sexe, gènere i feminisme. I va ser llavors, juntament amb aquesta font d'informació que jo tenia a la ment però que no ho entenia perquè mai ho havia experimentat en l'àmbit personal o això creia jo, que vaig començar a 4t d'ESO a cursar una assignatura on s'analitzaven els anuncis i el masclisme dins d'ells. Va ser durant aquell curs que vaig obrir els ulls davant aquesta societat en la qual tots vivim, homes i dones, però que no sens tracta d'igual manera. On tant homes com dones tenen uns rols marcats des de fa anys i encara no s'han canviat. I el més curiós, és que aquests rols beneficia a un sexe i no als dos, i casualment, el sexe més desafavorit és el que any rere any té més morts per assassinat però, no hi ha cap majoria social que sigui prou forta per canviar-ho i ni tan sols el 100% del gènere afectat és conscient del masclisme que ens envolta cada dia.

I és que vivim en una societat patriarcal, i això ens afecta en tots els àmbits, tant a escala política, social com personal. I és per això, que ara que tinc l'oportunitat de fer un Treball de Recerca de tema lliure, recuperaré les dades que he citat al principi i parlaré del que jo denomino "*cuna* del masclisme", la llar.

Des del meu punt de vista, el masclisme on es forja és a casa, simplement pel repartiment de les tasques domèstiques, les hores que passen els dos sexes a casa i al treball, qui agafa la reducció de jornada, la baixa de maternitat i paternitat, qui cuida als fills, qui s'encarrega que la casa estigui neta i així totes les activitats que podem fer en una casa. I és que totes les decisions que prenem en la nostra vida dia rere dia, al cap i a la fi, desemboquen la llar.

És per això, que en el meu Treball de Recerca titulat "El masclisme dins la família espanyola" m'agradaria poder demostrar com continuem vivint en una societat patriarcal començant des de la nostra casa fins a un país que funciona igual que ella. I com podem solucionar aquest greu problema analitzant les nostres famílies.

1) Objectius

Els objectius que he decidit analitzar i verificar durant el meu Treball de Recerca són els següents:

En primer lloc, demostrar que **el masclisme a la família espanyola** segueix vigent i no és un model que es va quedar enrere amb el franquisme.

En segon lloc, a partir d'analitzar dones i homes de dues generacions (dels 40 als 55 anys i dels 20 als 35 anys) vull verificar que els **rols de gènere** ambdós sexes segueixen essent els tradicionals, és a dir, que la dona majoritàriament és l'encarregada de realitzar les tasques de casa mentre l'home s'ocupa d'encapçalar el món laboral.

En tercer lloc, la generació adulta està composta pel **model de família de l'època franquista** i que, la generació jove segueix el mateix patró arrossegant doncs, l'educació feixista.

Finalment, vull demostrar que les dones de la generació jove **evolucionen cap a un model feminista** i ple de canvis mentre, que els homes, segueixen el patró dels seus avantpassats.

2) Marc teòric

En aquest apartat del meu treball m'agradaria plasmar l'evolució teòrica de la dona dins la família a Espanya. Per això, he dividit la meva part teòrica en tres grans blocs.

En el primer bloc, podem observar que explicaré el concepte feminisme i masclisme, ja que aquestes ideologies sortiran força dins el meu treball. D'altra banda, un cop tinguem els conceptes clars, explicaré una breu història del moviment feminista per entendre com és que un sector de la població denominat Feminista últimament se sent força arreu el món, on el seu principal missatge és l'emancipació femenina començant per la llar. Seguidament, explicaré l'evolució de la família espanyola i el rol femení dins d'aquesta per entendre els motius que porten aquestes queixes i el que teòricament es denomina, societat patriarcal¹.

En segon lloc, per explicar l'evolució de la dona dins la família i el masclisme dins ella, he decidit comparar dos grans generacions que van formar part del canvi dins Espanya. L'última generació de la dictadura franquista (1939-1975) i tot el que això aporta, és a dir, l'educació, la religió, el treball i la llar; i una generació prou llunyana a l'època franquista per suposadament no tenir seqüeles.

Finalment, podrem veure quins són els rols del sexe femení dins aquestes dos grans etapes i més tard, a la part pràctica, compararem amb testimonis reals la teoria i la pràctica per veure l'evolució.

3.1) Distinció entre feminisme i masclisme.

Per tenir clars els conceptes de feminisme i masclisme veiem la definició segons el Diccionari dels Instituts d'Estudis Catalans (DIEC)

Masclisme

m. [LC] [SO] Actitud basada en l'atribució de superioritat a l'home sobre la dona.

Feminisme

1 1 *m.* [LC] [SO] [PO] Moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'equiparació de drets entre els dos gèneres.

1 2 *m.* [LC] [SO] Conjunt de teories que al llarg del temps fonamenten la lluita de les dones a favor de l'emancipació.

2 *m.* [MD] Presència en un individu pertanyent al sexe masculí d'un cert nombre de caràcters sexuals secundaris femenins.

¹La Societat Patriarcal és un concepte que descriu l'organització social i cultural estructurada per l'home.

3.1.2) Breu història del moviment feminista.

No podem saber una data exacta de la creació del feminisme, ja que aquesta ideologia arreplega una sèrie de moviments i fets importants d'un conjunt, sovint dirigit per dones, que demanen la igualtat ambdós gèneres. No obstant això, la societat grega (1200 aC-146 aC), va ser fins on coneixem ara, l'inici del feminisme amb l'aparició dels mites de les "amazones", format per dones que s'organitzaven en comunitats autònomes femenines en llibertat sense l'opressió del sexe masculí (Iriate. A).

També, podríem destacar altres exemples de l'època com Xantipa (Segle V-IV a.C) o Safo (650 aC-580 aC). Xantipa era la dona del filòsof Sòcrates (470 a.C-399 a.C), on la seva aparició en les "Diàlegs" de Plató com a dona "insubmissa i de mal caràcter" és clau per deixar veure una dona amb actitud rebel i paper dominant. D'altra banda, destacar Safo de Lesbos, una famosa poetessa grega amb temàtica amorosa per a dones, que van despertar una forta onada mediàtica en una societat tradicional. Ella era professora solament de dones i impartia arts i lletres, deixant entre veure la relació amorosa que tenia amb les seves alumnes i donant nom a l'orientació sexual entre dones, "Lesbianisme" per Lesbos.

Al cap d'uns anys, a l'Antic Règim² regnava la desigualtat social, on els nobles i el clero tenien uns privilegis que estaven vetats a la gran majoria de la població, anomenat el tercer estat. En el cas de les dones, que formaven part de la meitat de la població, davant les desigualtats del tercer estat se li sumava la seva funció a nivell domèstic i la seva subordinació legal a l'home, pare o marit.

Davant aquest fet va néixer l'esperit de revolta per la igualtat social, la llibertat, els drets polítics a la Revolució Francesa (1789-1799) i la independència d'Estats Units (1776).

Va ser així com buscant una igualtat social, va sorgir la primera gran contradicció que va marcar l'inici de les primeres lluites femenines: Els privilegis que es guanyessin en aquesta revolució no afectaven al sexe femení, tot i representar la meitat de la població activa. Tant va ser el rebuig cap a les dones, que Lluís XVI³ va convocar als tres estats (noblesa, clero i poble) per redactar les seves queixes, fent així, l'exclusió de la dona i davant l'opressió del col·lectiu, Olympe de Gouges⁴ va redactar el primer manifest feminista de la història catalogat com a tal: La Declaració dels drets de la dona i la ciutadana (1791). Seguidament, va ser a finals del segle XVIII on Mary Wollstonecraft⁵ va publicar a Anglaterra un manifest similar.

²Nom amb el que els francesos denominaven l'etapa d'abans la Revolució Francesa (1789-1899).

³Lluís XVI (1754-1793) rei de França i Navarra.

⁴Olympe de Gouges (1748-1793) escriptora i filòsofa que va lluitar en la Revolució Francesa i va crear la Declaració dels Drets de les Dones.

⁵Mary Wollstonecraft (1759-1797) filòsofa i escriptora anglesa reconeguda mundialment per la "Reivindicació dels drets de la dona(1792)".

Tanmateix, la Revolució Francesa va suposar una inesperada derrota per la lluita feminista, ja que el 1794 es va prohibir la presència de les dones en qualsevol activitat política i van guillotinar a totes aquelles dones que van participar dins la lluita, especialment Olympe de Gouges.

Davant aquesta pèrdua pel col·lectiu feminista, ens endinsem en la Revolució Industrial (1820-1840) que fa que el paper de la dona encara quedés més marginat que anteriorment, tant en el rol de mare com el de dona. Les tasques domèstiques com no generaven beneficis i no eren considerades productives, va provocar la dona perdés el paper que havia aconseguit compartint amb l'home en el món artesanal, comercial i agrícola, donant pas a la família patriarcal i la propietat privada.

No obstant, veurem com la dona és incorporada al treball industrial, tenint una jornada abusiva amb hores extres a la llar domèstica. Però, la dona burgesa, queda enclaustrada a casa sense cap feina reconeguda i serà així com aquesta classe social també començarà a tenir un sentiment d'indignació.

Davant aquests paranys, les dones cada cop són més conscients de la repressió en la qual viuen i és així, com a mitjans del segle XIX s'inicia el moviment sufragista, on reclamen el seu paper en la societat, la igualtat de la dona en tots els aspectes i amb els valors democràtics i liberals, però, consideraven que l'opressió de la dona no distingia per classes socials, doncs veiem la primera lluita que aboca tot un col·lectiu i no una classe social.

És així, com aquest moviment es va expandir per tot el món fins a arribar a Alemanya amb Clara Zetkin⁶ i Rosa de Luxemburg⁷ que van crear el Dia Internacional de la Dona (8 de març).

Un cop finalitzada la 1a Guerra Mundial (1914-1918) les dones aconsegueixen que les seves reclamacions pel sufragi s'escoltin en nombrosos països com Anglaterra, Estats Units i Alemanya.

És així, després d'haver aconseguit el vot, que neix el moviment de l'alliberació de la dona, que marcarà el feminisme durant la segona meitat del segle XX.

En aquesta etapa, es plantejarà l'emancipació femenina, mitjançant la igualtat en el treball. Això, es va poder dur a terme amb el nou pla d'estudis que permetia als dos sexes acudir a l'escola i les modificacions del matrimoni al llarg dels anys com l'aprovació del divorci o l'abolició d'aquest.



Il·lustració1: Cartell publicitari a favor del vot de la dona a EEUU i Anglaterra.

⁶Clara Zetkin (1857-1933) política alemana amb ideologia comunista molt influent i lluitadora pels drets de la dona.

⁷Rosa de Loxemburg (1871-1919) política alemana d'origen jueu, amb l'objectiu d'aconseguir la igualtat de gènere.

No obstant, la vitalitat del feminisme durant la dècada dels 70 i els anys 80 van abocar sentiments força conservadors a causa del triomf dels líders ultraconservadors. Tot i això, el feminisme no va desaparèixer, ni de bon tros, però va patir nombrosos canvis com la lluita per separat del col·lectiu feminista i no conjunt com en la seva creació, d'altra banda, van ser creats nombrosos ministeris i institucions femenines, com en el nostre país, L'Institut de la Dona, creat l'any 1983.

3.2) L'evolució de la família espanyola.

Com tots els sistemes socials, la família és sensible als canvis que pateix a escala social i històric, és per això, que en els últims temps hem pogut veure una gran evolució de la família de manera ideològica, cultural i econòmica que ha canviat l'estructura i la cultura d'aquesta.

Però abans de veure l'evolució, hem de saber quina és la definició de família en l'àmbit jurídic, social i antropològic.

Jurídicament no tenim una definició exacta, ja que això canvia segons el moment històric en el que ens situem, actualment, dins la constitució trobem tres articles que fan referència a la família.

- Tots els espanyols són iguals davant la llei (Article 14).
- Igualtat jurídica de la parella en contraure matrimoni i en establir que la llei regularà les formes de matrimoni i causes de la separació o dissolució (Article 32).
- Igualtat dels fills davant la llei de protecció a la família (Article 39).

Al codi civil trobem que la família és la unitat social formada per un grup de persones unides entre elles per relacions de sang i dins la població, veiem que ho defineixen com un grup de persones, generalment de sang, que fan vida conjunta ocupant normalment la totalitat d'una llar.

Des del punt de vista antropològic, la família posseeix arrels naturals i es desenvolupa en totes les cultures i èpoques.

I finalment, en l'àmbit sociològic, el terme família fa referència a un grup social que comparteixen sang, i al llarg de la història ha adoptat tasques en funció de la societat.

Majoritàriament, vivim en una societat on la Família Tradicional (pare heterosexuals, el pare com a cap de família, la mare amb un rol definit de mantenir la casa i els fills i la creació d'aquest matrimoni amb base catòlica) durant molts anys ha sigut el model de família establert, sobretot en l'època del franquisme. Però, amb l'evolució de la societat espanyola hem fet que aquests model s'aboleixi i doni pas a d'altres models familiars, això és degut al pas de la dictadura al democràcia, lliure de religió, l'acceptació del divorci i l'acceptació del matrimoni homosexual.

És així com apareix la Família Moderna que la trobem dins la constitució del 1978 on demana la igualtat d'ambdós gèneres, Famílies Agregades, que no necessàriament han format un matrimoni, Família Monoparental on sol un membre s'encarrega dels seus fills a causa d'un divorci, adopció o custòdia, Famílies Homoparentals formades per membres homosexuals i Famílies Reconstruïdes formades amb la condició que un dels dos membres està divorciat.



Il·lustració2: Pancarta Feminista en una manifestació espanyola a favor del divorci.

Aquests canvis, com he dit anteriorment es deuen a una sèrie de factors, els més importants han sigut el descens de la natalitat l'any 1975 a causa de la legalització d'anticonceptius i l'emancipació de la dona. El matrimoni homosexual l'any 2005, la dificultat de fer compatible el món laboral amb el de família i l'acceptació del divorci l'any 1981.

Així, veiem com any rere any la família sofreix canvis que beneficien ambdós gèneres, però aquests segueixen tenint un rol molt definit inclús actualment dins la llar independentment del model de família que triem, la teoria diu que els rols són els mateixos.

On l'home antigament controlava la casa, prenia les decisions, treballava, portava el salari a casa i s'encarregava de les activitats pesades i físiques, és així com assumeix el paper de "cap de família" amb uns privilegis que únicament tenia el sexe masculí, com estudiar, això volia dir que era savi i per tant podia participar en activitats polítiques i càrrecs públics.

I la dona d'altra banda, era la mestressa de casa, on la seva funció era atendre al seu marit i fills, no tenien dret d'anar a l'escola i per tant se les denominava éssers inferiors i això provocava que la seva opinió no s'escoltés.

3.3) Comparació de la dona en diferents contextos històrics, concretament en el franquisme i l'actualitat.

Denominem franquisme (1939-1975) a un règim autoritari i dictatorial dirigit pel general Francisco Franco (1892-1975) establert un cop finalitza la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). Les bases d'aquest règim, que van marcar l'educació de moltes generacions, són similars al Nazisme alemany o al Feixisme italià, amb l'objectiu de crear una societat catòlica, tradicional, militar, de dretes i en contra del comunisme i l'esquerra. Tot això, ho van fer mitjançant el control de l'educació, la forta repressió per part de l'església i el control total dels mitjans de comunicació.

D'altra banda, denominem actualitat al període del 2000 fins al 2018, ja que hi ha hagut una transició de segle i han passat 43 anys després de l'enderrocament del franquisme.

A continuació, veurem quin era el paper de la dona dins aquesta societat tradicional i franquista, i el paper de la dona en l'actualitat, segle XXI.

3.3.1) L'educació i la dona.

Fins on tenim coneixement, la dona no era considerada un ésser racional, és per això que no tenia, entre altres repressions, dret a tenir una educació digna com la dels homes. Mentre que els homes fins on coneixem sempre han pogut optar al coneixement, primer els d'alta classe i més tard tots, independentment de l'origen, la dona, no anava amb la mateixa rapidesa, ja que el seu lloc estava a la llar.

No va ser fins a la revolució de 1868, també anomenada la Gloriosa, que a Espanya no es comencen a fer canvis en l'educació respecte al paper femení, això és degut a les onades feministes que s'escolten arreu d'Europa que causaran un fort debat sobre el paper de la dona en la societat i l'educació.

No obstant això, la societat educativa del país no va millorar durant el primer terç del segle XIX, i molt menys als inicis del segle XX on Espanya té una mitjana superior d'alfabetització molt més superiors a la mitja europea. El 1900 l'alfabetització femenina se situava amb un 71,4% mentre que el masculí era de 55,8%. El 1930 les dones van descendir a un 47,5% i els homes fins al 37%, per tant, és evident que va sorgir una forta incorporació femenina en les escoles espanyoles.

Tot i això, no va ser fins a 1857 amb la Llei Moyano que es va declarar obligatòria l'ensenyança tant en nens com en nenes entre els sis i nou anys, però, l'aplicació d'aquesta va ser un fracàs i no serà fins a l'any 1909 que s'obliga ambdós sexes a tenir una educació fins als 12 on veurem un increment del 57% d'alumnes femenines a les escoles, passant de 556.310 nenes a 893.558.

Tot i haver aconseguit importants canvis normatius respecte a l'educació, la realitat ens mostra una forta repressió cap a les dones a escala educativa, on la majoria de noies no duraven més de 6 mesos a causa de forts obstacles derivats d'obligacions familiars.

El 1910 es van crear escoles catòliques per a dones d'alta classe on assistien un 21,3% de nenes, l'any 1914 incrementa fins al 34,2% i finalment l'any 1923 fins a un 43,57%. No obstant això, en aquestes escoles únicament per al sexe femení, simplement se'ls ensenyava com ser una bona muller i marefent nocions de cuina, costura, neteja, economia domèstica, música i treballs manuals.

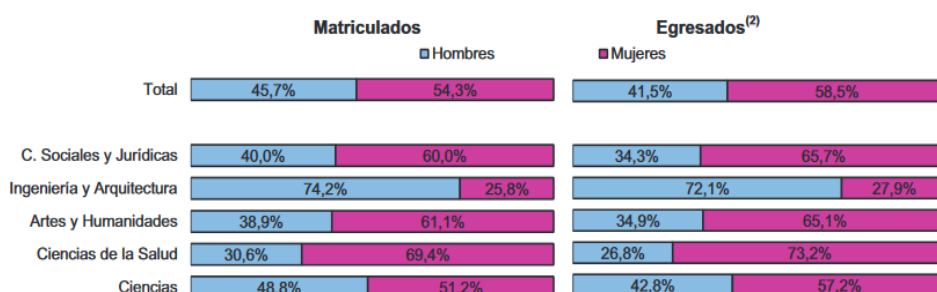
Amb les mateixes nocions d'educació, 5.557 dones de classe mitjana van acabar l'escola i 30 anys més tard van ser 37.642 dones. Tanmateix, aquesta educació era fins als 12 anys i això limitava l'accés a centres universitaris, ja que no hi havia plans d'estudis per elles i tampoc accedien a compartir aules amb el sexe oposat, essent així un nombre escàs de dones matriculades a la universitat, durant l'any 1882 i 1919 sol 36 dones van finalitzar el curs universitari i sol 8 dones van aconseguir el títol, mentre que el curs escolar de 1919-1920 van ser 345 dones a Espanya que van poder matricular-se amb un grau, la xifra va anar ascendint a 1.681 al curs 1927-1928, això va suposar un 4,2% del total dels alumnes.

La primera dona a poder accedir en una aula universitària va ser Elena Maseras (1853-1905) el setembre de 1872, això no obstant, un cop va finalitzar la carrera de medicina l'any 1878 va tardar 3 anys a obtenir el permís per fer l'examen de final de grau per així llicenciar-se, treien un excel·lent, no hi ha constància del seu doctorat. Tot i així, Dolors Aleu (1857-1913) i Martina Castells (1852-1884) van ser les primeres dones a llicenciar-se i aconseguir el grau d'universitat també com a doctores l'any 1882.

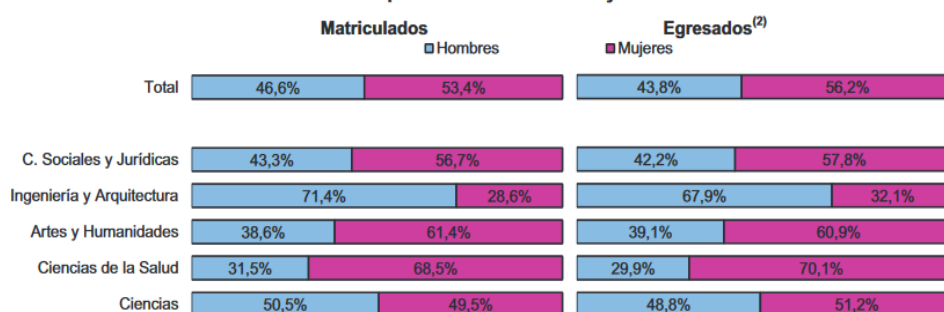
Tot i això, la primera dona a escala mundial en tenir una carrera universitària i treballar com a graduada va ser Elizabeth Blackwell (1821-1910) com a doctora l'any 1849.

És així com a poc a poc, la formació de les dones encapçala més oportunitats de tria com la incorporació a certs àmbits laborals, això, sol causaria el principi del qual es convertiria en una dinàmica imparabile.

Una dinàmica imparabile fins al punt que actualment hi ha més dones amb estudis que homes, això ho podem veure segons el bolletí de dades i xifres del sistema universitari espanyol fet pel Ministeri d'Educació i Ciències l'any 2014-2015 on hi ha un 54,3% de dones amb estudis superiors davant un 45,7% d'homes.

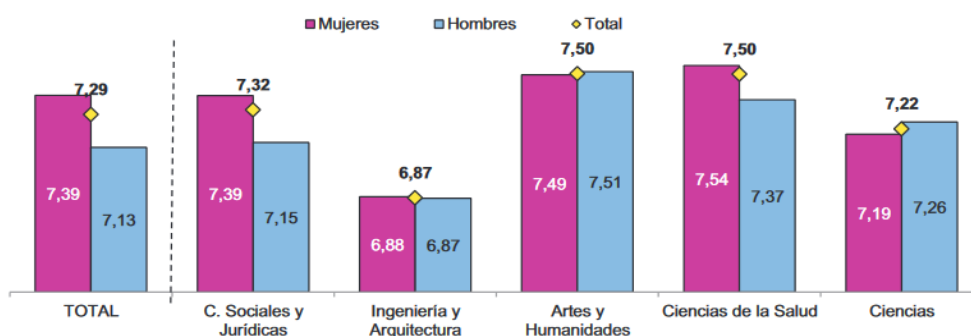


Distribución de los estudiantes de Máster por rama de enseñanza y sexo. Curso 2014-2015⁽¹⁾



Taula 1: Taula estadística dels estudiants del 1r i 2n curs dividit en l'ensenyament i el sexe de l'any 2014-2015, elaborat pel Ministeri d'Educació i Ciències Espanyol.

No solament això, sinó que el sexe femení compta amb millor expedient acadèmic.



Taula 2: Nota mitjana de l'expedient acadèmic per sexes en els diferents graus, curs 2013-2014. Font del Ministeri d'Educació i Ciència Espanyol.

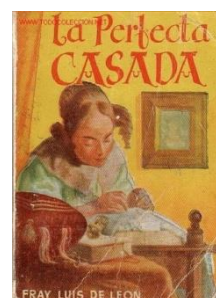
3.3.2) El matrimoni i la dona.

Durant el segle XVIII i XIX l'església tenia un fort poder damunt de la societat espanyola, va fer implantar diversos aspectes com el caràcter patriarcal dins la família, mitjançant la falta de capacitat de la dona i la submissió d'ella a l'autoritat paterna quan estava soltera o a la del marit un cop casada. Existeixen diferents escrits com "La perfecta casada" escrita per Fray Luis de León (1527-1591) l'any 1583 on es redacten les obligacions de la dona al matrimoni cristià. Amb fragments com aquests:

"Y como en el hombre ser dotado de entendimiento y razón, no pone en élloa, porquetenerlo es supropianaturaleza, mas si acasole falta, el faltarlepone en élmenguagrandísima, así la mujer no es tan loable por ser honesta, cuando es torpe y abominable cuando no lo es. [...] Porque si va a decir la verdad, ramo de deshonestidades es en la mujer casta el pensar que puede no serlo, o que en serlohacealgo que ledebe ser agradecido" (90).

"Por dondedicebien un poeta que los fundamentos de la casa son la mujer y el buey: el buey para que are y la mujer para que guarde" (93).

"Dios, cuandoquiso casar al hombre, dándolemujer, dijo: 'Hagámosle un ayudadorsusemejante' (Génesis 2); de donde se entiende que el oficio natural de la mujer y el fin para que Dios la crió, es para que fueseayudadora del marido" (97).



Il·lustració3: Portada del llibre "Perfecta Casada" de Fray Luis de León.

Aquestes actituds masculistes les arrosseguem dins el Codi Civil de l'any 1899 on la dona queda marginada i aquest està creat i redactat per als homes, això, ho podem veure en diferents articles i lleis que es van implantar. La majoria d'edat per a tots els homes independentment de la classe social era de 23 anys, mentre que les dones era als 25 i era en aquell moment on podia abandonar la casa materna si era per motius matrimonials o el

ingrés a institucions religioses. "El marit ha de protegir a la seva dona i aquesta obeir al seu marit" (Article 57) instal·lant així una divisió sexual basada en la inferioritat de la dona i la superioritat de l'home com a cap de la família i de la dona.

A més a més, la dona no podia administrar ni l'economia personal ni familiar, "el marit és l'administrador dels béns de la societat conjugal" (Article 59).

Amb la pujada al poder de Francisco Franco, la llei del 23 d'agost del 1938 elimina la llei del divorci acceptada durant la República, aquesta, dura quatre anys. No obstant això, el 7 de juliol de 1981, s'accepta el divorci tant per consentiment mutu o de forma unilateral, però, s'exigeix la causa de la ruptura.

En aquesta època, també es va prohibir l'entrada de dones i gossos a la "Borsa".

L'any 1941, la prostitució es considera una pràctica legal, tot i que la prohibició d'aquesta no va ser fins a l'any 1965.

Durant l'any 1944, els articles eliminats durant la República van tornar a implantar-se com l'adulteri. Això no obstant, anys més tard amb l'abolició del franquisme el Codi Civil va patir forts canvis on els articles no feien diferències de gènere i això causa la igualtat en temes com la infidelitat, on anteriorment, la separació era automàtica quan la dona era infidel, a més a més, l'adulteri deixa de ser un delicte i s'elimina l'any 1978.

Any més tard, el 8 de juliol del 2005 s'accepta la llibertat dins del matrimoni i això provoca l'eliminació de les causes de la separació, és a dir, no s'han de donar motius per accedir al divorci, és així, com oficialment l'any 2005 és legal el divorci.

No obstant, el pas del temps i l'evolució de la societat va fer que el Codi Civil és poses en dubte. Amb aquest propòsit, van haver-hi una sèrie de reformes que es van aprovar a la Constitució del 1978 amb l'objectiu de crear una major igualtat entre els dos sexes. Ho podem veure als següents articles:

- Els conjugues, són iguals en drets i deures (Article 66 del CC).
- La gestió i disposició dels béns matrimonials correspon als dos conjugues (Article 1.375 del CC).

També, la llei propaga un missatge de no discriminació per raons de sexe i el reconeixement de la igualtat dels fills, és a dir, el mateix respecte cap al pare que cap a la mare.

Tanmateix, el 2005 tenim un Codi Civil sense distinció de gènere i amb força reformes dins d'aquest:

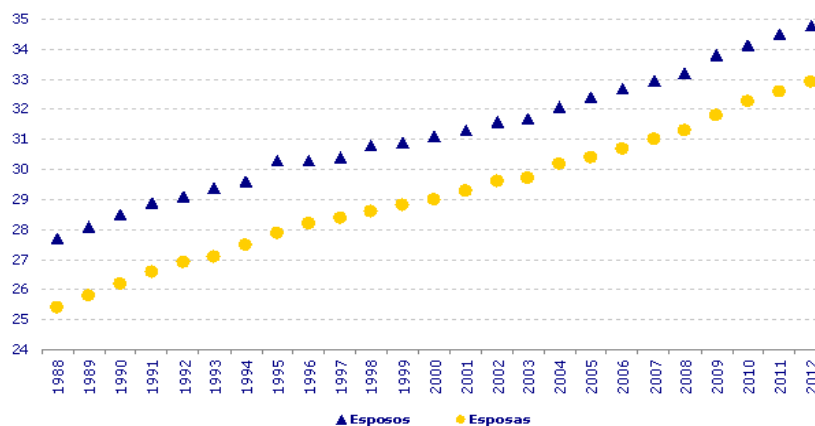
- La relació i convivència de la parella ha de ser basada en l'afecte (Article 1).
- Els conjugues, són iguals en drets i deures (Article 66).
- Els conjugues, s'han de respectar i ajudar-se mútuament i actuar en el interès de la família (Article 67).

- Els conjugues, estan obligats a viure junts, ser fidels i ajudar-se mútuament. Hi hauran, a més, compartir les responsabilitats domèstiques i l'atenció d'altres persones dependents a càrrec seu (Article 68, 2005).

És així, com a poc a poc en l'àmbit jurídic els dos sexes consten d'una igualtat dins el matrimoni liberal, tot i això, el reconeixement d'igualtat legal no significa que existeixi vertaderament.

D'altra banda, podem veure que cada cop el matrimoni és una cosa menys popular i cada cop baixen més les taxes, això implica una gran millora per la dona perquè no està obligada a contraure matrimoni com en els segles passats, i si ho fa, pot escollir la parella i no precisament ha de ser una cerimònia catòlica, a més a més, al no casar-se essent jove té més ventall a l'hora d'estudiar, treballar i formar una descendència, per tant, això implica una independència econòmica sense l'ajuda de cap parella o familiar.

És així com podem observar a la gràfica següent l'edat mitja del primer matrimoni classificat per sexes, des de l'any 1988 fins el 2012.



Taula 3: Edat mitjana del primer matrimoni per sexe. Extret de EUSTAT (Estadística de matrimonis de la C.A. d'Euskadi).

3.3.3) La dona dins la llar.

Anys enrere l'única funció que tenia la dona era ser la mestressa de casa complint les obligacions de mare i muller alhora, com hem vist anteriorment, les dones no tenien dret a una educació mixta, per tant les lliçons que impartien tenien com a focus saber fer bé el treball domèstic, és així que ja des de ben petites el sexe femení tenia marcat el seu destí. Ara bé, que entenem per treball domèstic? Bàsicament enfoca l'atenció de les necessitats dels membres familiars, cuidar dels fills, realitzar tasques de neteja, cuina, planxar i altres tasques domèstiques que es formulen dins una llar, independentment de l'ocupació laboral que faci la persona realitzadora.

Hem pogut veure com aquestes tasques amb major nombre eren obligació de la dona i inclús així ho referia el Codi Civil.

Durant la Guerra Civil (1936-1939) els homes estaven al front, és així que les autoritats polítiques van dirigir-se al sector femení perquè realitzessin tasques que els homes a causa de la guerra havien deixat desateses com els tallers i les fàbriques. Va ser llavors que durant els tres anys que la guerra seguia en peu, les dones van sofrir un canvi radical en les seves vides, on no solament tenien la responsabilitat del nucli familiar, sinó també la laboral, això va començar a causar un auge en la seva emancipació i llibertat un cop demostrat que podien fer les mateixes coses que el seu sexe oposat.

Malgrat això, aquestes transformacions van donar peu a la demanda de mà d'obra barata, fent així que les dones sense qualificacions (que eren la majoria) tinguessin un salari quasi inexistent. Tot i això, elles dipositaven aquests diners als ingressos familiars.

Malgrat això, l'any 1938 el "Fuero del Trabajo"⁸ dictaminava que la vida laboral solament estava feta per l'home tal com diu a la pàgina 178 "...El derecho al trabajo se estima consecuencia del deber impuesto al hombre por Dios para el cumplimiento de sus fines individuales y en función de la prosperidad y grandeza de la patria..." davant aquesta humiliació que van patir es va prohibir el treball nocturn de les dones per complir el domèstic i necessitaven permís del marit per buscar treball, no obstant això, un mes abans de la boda, la dona havia de dimitir del treball per així poder dedicar-se al seu marit i la seva llar. A més a més, les dones que treballaven sofrien assetjament perquè el treball femení pagat era considerat com una activitat masculina i sol era justificable en casos de viudetat o solteria.

L'objectiu del govern franquista era l'eliminació de la dona del mercat laboral, concretament si estaven casades, ja que consideraven una humiliació per part de l'home que una dona casada treballés i no dediqués les hores corresponents a casa. Considerant que el treball suposava un perill pel nucli familiar i a la jerarquia que Déu havia imposat, ho podem veure en els següents passatges de la Bíblia⁹ com per exemple: "*Esposas, sométanse a sus propios esposos como al Señor. Porque el esposo es cabeza de su esposa, así como Cristo es cabeza y salvador de la iglesia, la cual es su cuerpo. (Efesios 5:22-23)*"

És així com el paper de la dona durant la guerra civil va ser una cosa transitòria i sense reconeixement, i un cop finalitzada, la dona torna al paper tradicional de mestressa de casa renunciant al món laboral. I a més a més amb la forta repressió de tenir descendència per la falta de natalitat. No obstant, van veure la important xifra de morts durant la guerra i va ser així com la dona va haver de tornar al món laboral però on sol podia fer feines relacionades amb tasques de casa, com rentadora o modista amb un horari abusiu i un salari mínim.

És així com en temps difícils el treball extrafemení i mal pagat va ser necessari, no obstant van sofrir força dificultats a l'hora de buscar treball perquè no tenien hores per fer les tasques de casa.

⁸És una de les vuit lleis fonamentals del franquisme aprovada i elaborada l'any 1938 abans d'acabar la Guerra Civil, tot i que el bàndol feixista tenia avantatge.

⁹Libre sagrat dels cristians.

Van prohibir el treball femení a la indústria per les pèssimes condicions i mala qualitat de vida que els hi impedia tenir fills, per tant, van quedar apartades al camp sense oblidar les obligacions que havien de realitzar, a més dels fills, també havien de cuidar als pares o als pares del marit si aquest no tenia germanes. Tanmateix, aquestes funcions mai van rebre el nom de "treball", ja que era treball domèstic i per tant no remunerat, encara que haguessin de dedicar-li dia, nit i festius, és a dir, dedicació en cos i ànima pèls demés.

Tant va ser l'adoctrinament sobre la societat però sobretot per a les dones, que la majoria d'elles veien això com una cosa normal i just, ja que elles mateixes es consideraven inferiors als seus marits i per això havien d'intentar cuidar a ser superior que tenien al costat. Va ser així com es va crear la "Sección Femenina" l'any 1934 per Pilar Primo de Rivera (1907-1991)¹⁰ que comptava amb 80.000 dones afiliades a partir de nenes de 7 anys. Va ser un òrgan d'adoctrinament al servei del poder franquista. Amb objectius prioritaris com la fortalesa de l'estructura familiar i l'acció catòlica.

A més a més, impulsaven els valors de la dona ideal escrits per la creadora juntament amb la "Guia de la buena esposa"¹¹ (P. Rivera, 1934):

- Gràcies a la Falange, les dones seran més netes, els nens més sans, els pobles més alegres i les cases més clares.
- Cada dia hauríem de donar gràcies a Déu per haver-nos privat a la majoria de dones del do de la paraula, perquè si el tinguéssim, qui sap si caurien dins la vanitat d'exhibir-lo a les places.
- Les dones mai descobreixen res, els hi falta el talent creador reservat per Déu per a la intel·ligència masculina.
- La vida de tota dona, tot i quan ella vulgui simular o dissimular no és més que un enorme entorn perfecte de trobar a qui sotmetre's.



Il·lustració4: Recull dels articles de la "Guia a la buena esposa" creat per Pilar Primo de Rivera.

¹⁰Pilar Primo de Rivera: Va ser la germana de José Antonio Primo de Rivera, fundador de la Falange Española (partit polític d'extrema dreta) i filla de Miguel Primo de Rivera, dictador d'Espanya (1923-1930) i a més a més, va ser la líder de la Secció Femenina de la Falange.

¹¹Publicada a l'any 1953 per Pilar Primo de Rivera.

Després de la finalització de la dictadura i el pas a una democràcia i uns valors liberals i igualitaris a priori hauria de suposar el canvi i deixar aquests valors enrere, però, podem veure que això no és així i que la dona, inclús sense adonar-se'n, segueix sent la mestressa de casa.

Els darrers anys s'han fet milers d'estudis a Espanya per veure la situació de la dona i el treball domèstic i no hi ha varietat, la dona segueix treballant més a casa que l'home amb diferència.

USOS DEL TIEMPO	1996		2001	
	MUJERES	HOMBRES	MUJERES	HOMBRES
Necesidades personales	10h.35'	10h.52'	10h.34'	10h.34'
Trabajo doméstico	7h.35'	3h.5'	7h.22'	3h.10'
Estudio	0h.18'	0h.26'	0h.29'	0h.44'
Trabajo remunerado	1h.23'	3h.10'	1h.52'	3h.28'
Tiempo libre	8h.47'	10h.15'	9h.37'	9h.59'

Taula 4: Evolució de l'ús del temps segons el sexe. Extret de "Mujeres en cifras, p.30".

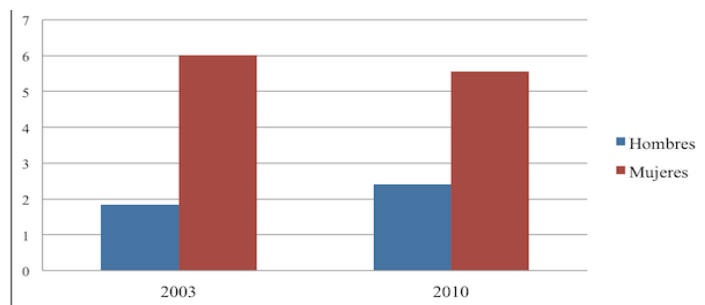
En aquesta gràfica, publicada per el Institut de la Dona, podem veure la inversió del temps per part dels homes i de les dones l'any 1996 i 2001. La diferència més significativa de l'ús del temps segons el sexe és la del treball domèstic, on veiem que tot i ascendir mínimament el temps de la dona i augmentar mínimament l'activitat de l'home, segueix havent una desigualtat exagerada.

NECESIDADES PERSONALES	MUJERES	HOMBRES
Descansar	7h.42'	7h.45'
Aseo personal	0h.49'	0h.46'
Comer	1h.33'	1h.37'
Reposo por enfermedad	0h.29'	0h.26'
TRABAJO DOMÉSTICO		
Trabajo en casa	3h.58'	0h.44'
Mantenimiento	0h.27'	0h.55'
Cuidado de familia	1h.51'	0h.51'
Compras	0h.53'	0h.26'
Servicios	0h.13'	0h.14'

Taula 5: Temps dedicat a les necessitats personals i al treball domèstic, 2001. Extret de "Mujeres en cifras, pp. 32-33".

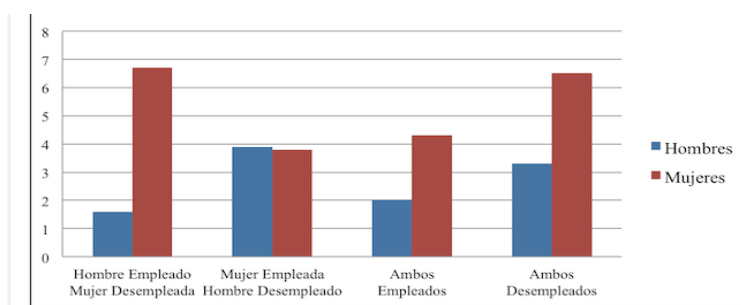
D'igual mode, veiem que les necessitats personals de la dona giren entorn del treball domèstic com la cuina, la neteja o cuidar de la família i als homes predomina el manteniment de la casa com les reparacions o gestions administratives, doncs podem veure les distincions per rols.

Tot i això, molts experts afirmaven que el canvi a Espanya encara no havia succeït i que per això havíem d'esperar uns anys. Però, les enquestes diuen el contrari, com podem veure en aquesta enquesta de l'any 2015, observem un gràfic de l'any 2003 i del 2010 i l'evolució de la dedicació de les tasques domèstiques (El diario).



Taula 6: Mostra de: parelles heterosexuales amb fills de 0-18 anys. Enquesta espanyola del treball domèstic (2003-2010). Elaboració del "Diario".

Podem veure una alta desigualtat en ambdós anys, però ha disminuït mínimament. L'any 2003, les dones dedicaven 6 hores al treball domèstic i els homes menys de 2 hores. L'any 2010 el temps de les dones disminuïa a 5.30 hores (un 7%) i els homes augmentaven a 2.20 hores (un 32%). Aquests, mostren un positiu augment relatiu a la participació dels homes en les tasques de casa, però, també revelen una forta presència de la desigualtat de gènere.



Taula 7: Mostra de: parelles heterosexuales amb fills de 0-18 anys. Hores diàries del treball domèstic diferenciat per gènere i pel treball laboral de la parella (2010) Elaboració del "Diario".

En aquesta altra gràfica, podem veure la dedicació de les tasques domèstiques de parelles lligat amb el seu estatus laboral.

A partir d'aquesta gràfica podem observar que les parelles de doble salari són més igualitàries que la resta però, les dones, de tots els perfils laborals, segueixen dedicant més temps a les tasques de casa que l'home i per tant, tenim una societat desigual, masclista i patriarcal.

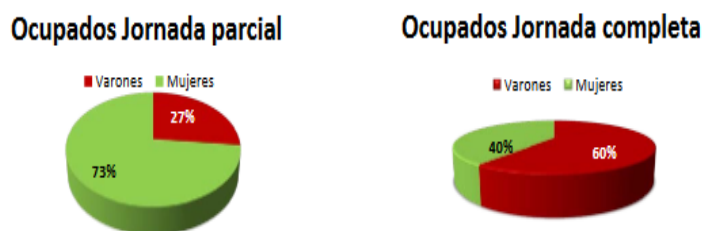
3.3.4) La dona en el món laboral.

Després de l'enderrocament de la dictadura espanyola, la dona va créixer en molts aspectes, un d'ells, en el món laboral. Un cop la mentalitat de la dona submissa i mestressa de casa es va superar, o més ben dit, les dones ho van superar, van començar a integrar-se al món laboral, no obstant això, tenim una pedra de grans magnituds en el camí, la classificació per gèneres.

El nombre de dones treballadores des dels anys de la transició fins a l'any 2009 ha crescut de manera abismal. L'any 1977 hi havia 3,9 milions de dones treballant, a l'any 1982 4 milions i al 1999, 6,5 milions. Això, ha causat una transformació de la realitat de moltes dones, homes i famílies. Les dones, no barregen el món laboral amb el professional, és a dir, la dona no abandona la seva carrera professional per casar-se o tenir fills, això, causa una baixada de natalitat en els últims 20 anys.

El desig de canvi en la societat després de la mort de Franco va provocar algunes dificultats en el procés d'assimilació. Les dones van incorporar-se al treball amb condicions més desfavorables que els homes, es contracten més a treballs temporals, la bretxa salarial¹² és molt elevada i les tasques domèstiques les segueix fent principalment les dones i això comporta una doble jornada de treball.

Segons l'enquesta de la població activa l'any 2014, hi ha 17 milions de treballadors a Espanya, on comptem amb 7,9 milions de dones davant de 9,4 milions d'homes. En relació amb la taxa d'ocupació, els homes representen un 54% i les dones un 46%. Si tenim en compte la duració de la jornada, en jornades completes, els homes suposen un 60% davant d'un 40% de dones, però, en el cas de la jornada parcial, un 73% de dones tenen contracte de jornada reduïda davant un 27% d'homes.



Taula 8: Ocupats espanyols homes i dones en jornada laboral i completa l'any 2014.

Aquesta significativa diferència torna de demostrar els rols de gènere tradicionalment imposats, com el benestar de la casa i la família, assignat a les dones, que s'imposa a l'oferta laboral, és així, com les dones es veuen obligades a elegir entre el seu desenvolupament professional o la seva vida familiar.

L'atur, mitges jornades, reduccions de jornades i la sortida del mercat laboral per la maternitat o per cuidar a un familiar, és un problema que avui en dia moltes dones veuen diàriament.

L'any 2012, el 94,98% de les persones que van demanar excedència per cuidar dels fills eren dones, també ho van ser el 85,67% de persones que van sol·licitar una excedència al treball per cuidar dels seus familiars.

Segons les dades de l'informe sobre igualtat salarial elaborat pel sindicat de la UGT, l'any 2015, les dones van haver de treballar 88 dies per així guanyar el mateix que un home, això,

¹²Diferència de salari d'un home i una dona en un any.

s'anomena bretxa salarial, que és la diferència de salari entre homes i dones per fer la mateixa feina i les mateixes hores, doncs, les dones cobren un 18,8% menys que els homes per hora treballada.

A l'any 2017, les dones han cobrat un 15% menys que les homes segons les dades de l'Eurostat, aquests afirmen que si s'agafa el salari masculí i es divideix diàriament, fins al 8 de novembre les dones cobren el mateix, però del 8 de novembre fins al 2018 les dones treballaran "gratis", és a dir, els homes cobren 54 dies més que suposa un 15%.

El percentatge de la bretxa salarial d'Espanya situa al país a l'onzè lloc amb menys bretxa salarial de la Unió Europea, però ens situem per sota de la mitjana Europea del 16,3%. Tanmateix, ens queda un llarg camí per registrar els percentatges d'Itàlia i Luxemburg amb un 5,5%, Romania amb un 5,8% o Bèlgica amb un 6,5%

A més a més, les dones segueixen topant-se amb una immensa pedra quant al seu desenvolupament professional al màxim i l'arribada al lideratge. Sol un 17% de les empreses de l'IBEX35 tenen a dones al seu conseller d'administració i sol un 2,86% de dones encapçalen les directives, dins de les grans empreses espanyoles, la diferència és encara més gran, sol hi ha un 10% de directives a les grans companyies espanyoles.

Per analitzar l'activitat de la dona treballadora espanyola, la Fundació Adecco va fer un informe amb uns resultats no molt satisfactoris comparats amb els països veïns, és així com la taxa de treball de les dones europees se situa amb un 57,4% i l'espanyola amb un 54,1%. La taxa d'atur femenina a Europa és del 8,5% mentre que al nostre país és de l'11,4%. Això, és difícil d'entendre quan la dona espanyola representa el 60% d'universitaris i el 45% al mercat laboral.

Curiosament, veiem que va ser difícil l'adaptació de la dona, però, que amb un ritme força lent s'està intentant establir. L'any 1967 a Espanya estava prohibit per llei que les dones poguessin ser jutgesses i no va ser fins a l'any 1978 que la dona va poder ser-ho amb declaracions com aquestes "Ningú creia que jo era jutge, buscaven un home amb bigot." (J. Triguero, 1946)

D'altra banda, podem senyalar que la integració de la dona al món laboral espanyol va ser important amb una taxa d'activitat del 33% l'any 1992, però, encara queda un llarg camí per arribar al 44% de la mitjana europea.

Finalment, segons la OIT, no serà fins al 2087 on ambdós sexes rebin el mateix salari pel mateix treball.

3.5) Violència de gènere a Espanya.

"La Ley Orgánica" del 2004 firmada per en aquells moments el rei Juan Carlos, dictamina el següent:

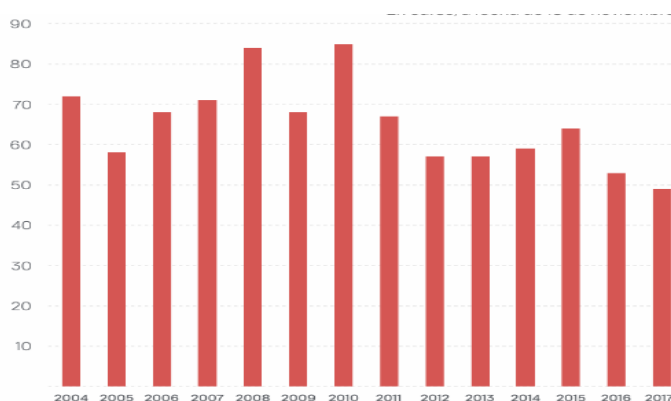
"La violencia de género no es un problema que afecte al ámbito privado. Al contrario, se manifiesta como el símbolo más brutal de la desigualdad existente en nuestra sociedad. Se trata de una violencia que se dirige sobre las mujeres por el hecho mismo de serlo, por ser consideradas, por sus agresores, carentes de los derechos mínimos de la libertad, respeto y capacidad de decisión." (BOE num. 313)

Durant molts anys al nostre país la violència de gènere es va considerar com un problema d'àmbit familiar catalogat com a "crim passional", no va ser fins al desembre de l'any 2004 que es va aprovar una llei per abolir-la: La Llei Integral contra la Violència de Gènere o també anomenada "Ley Orgánica".

En els últims anys de la dècada dels 90 nombroses associacions de dones que treballaven amb víctimes van demanar que hi hagués una llei específica contra aquest tipus de violència, va ser a la campanya electoral de l'any 2000 on el candidat del Partit Popular¹³, José María Aznar, va declarar que posaria en pràctica l'acceptació de la llei Integral en cas d'arribar al govern, de mateix mode, el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE)¹⁴ va fer el mateix pas on va demanar la creació de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere que va ser abolida, no obstant això, el grup socialista ho va presentar al Congrés i es va celebrar un debat, el 10 de setembre de l'any 2002, on van haver 165 vots en contra i 151 a favor. Tots els partits van recolzar el programa menys el Partit Popular, que va votar en contra.

Després de dos anys de lluita per part de les associacions feministes i el grup socialista, l'acceptació de la Llei Integral va arribar el 28 de desembre de l'any 2004 amb el propòsit de protegir a les víctimes del mal tracte, perseguir als mal tractadors, prevenir i eradicar aquest tipus de violència i que es porti als jutjats per així acabar amb ella.

Cal destacar, que això va marcar un abans i un després on en els primers deu anys de la imposició d'aquesta llei, s'han registrat més d'un milió de denúncies, a més, tenir en compte que és a partir del 2004 que constem de les dades d'assassinats per violència



Il·lustració 5: Víctimes mortals per violència de gènere. Font extreta de la Delegació del Govern.

¹³Partit polític conservador espanyol situat a la dreta política i fundat l'any 1989.

¹⁴Partit polític espanyol situat a l'esquerra política i fundat l'any 1879.

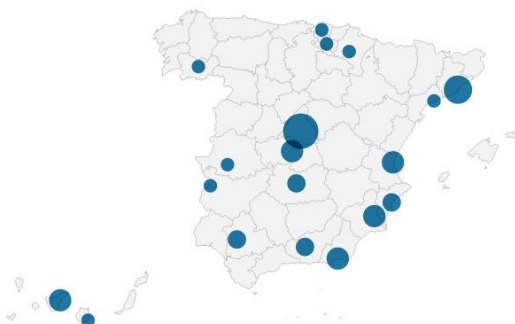
de gènere, violacions i denúncies.

Doncs veiem que des del 2004 trobem xifres força alarmants d'assassinats masclistes registrats (Delegació del Govern).

- 2004: 72
- 2005: 58
- 2006: 68
- 2007: 71
- 2008: 84
- 2009: 68
- 2010: 85
- 2011: 67
- 2012: 57
- 2013: 57
- 2014: 59
- 2015: 64
- 2016: 53
- 2017 (en curs¹⁵): 49

Cal destacar que totes les víctimes han sigut de gènere femení i els agressors del sexe oposat.

A més, podem veure que les zones on més assassinats masclistes han hagut aquest any són a Madrid amb 8 víctimes i Barcelona amb 5 víctimes fins al 10 de novembre del 2017.



Il·lustració: Mapa d'España amb els nombres d'assassinats. Font: Delegación del Gobierno.

Una de les causes més preocupants d'aquests crims masclistes són les denúncies que s'han formulat abans d'aquests assassinats contra l'agressor i que la justícia espanyola no ha sigut capaç de resoldre a temps. De totes les víctimes un 30,7% l'any 2016 havia imposat una denúncia, és a dir, de les 53 dones assassinades 16 d'elles havien denunciat al seu agressor (Fiscalia General de l'Estat)

¹⁵En curs: Dades tancades el 18 de novembre del 2017.

A més, en el mateix any van augmentar un 10,6% aquestes denúncies a Espanya, passant de 129.193 al 2015 a les 142.893 interposades l'any passat.

D'aquestes denúncies interposades sol cinc havien prosperat i el seus agressors tenien una condemna, d'altra banda, en tres casos diferents, la denuncia havia sigut arxivada també, en quatre ocasions les dones havien presentat una denuncia amb un procés penal com una ordre d'allunyament i la prohibició de la comunicació entre l'agressor i la víctima, finalment, quatre d'aquestes dones van ser assassinades tot i tenir les prevencions de seguretat.

Les associacions feministes i la Fiscalia, recalquen l'últim grup degut a que en ningun cas s'havia fet un control de les víctimes tot i haver denúncies i ordres penals cap als mal tractadors. A més, demanen un control major per part de la policia que, declaren que la seva actuació és insuficient.

Any rere any, veiem molta gent que parla de les denúncies falses i la poca verificació de les denúncies per abús o violacions, tanmateix, des del 2009 les denúncies falses que s'han interposat consten d'un 0,0075% segons la fiscalia.

Tanmateix, quan les condemnes a l'agressor han estat imputades, les últimes estadístiques oficials de la Institució Penitenciària afirmen que menys d'1% dels mal tractadors que aconseguen alliberar-se d'anar a la presó estan obligats ha assistir a cursos de rehabilitació i un 60% d'agressors aconseguen sortir nets del crim que han comès.

A més, tres dels quatre mal tractadors que s'alliberen de la presó ho fan a canvi de treballs socials i un de cada quatre no ha de fer res a canvi, també, el 40% dels condemnats per violència masclista durant el 2016 van aconseguir alliberar-se de la presó a canvi d'assistir a teràpia, jornades d'un any de màxima duració, prometre la millora de la seva conducta vers a les dones i demanar ajuda per controlar-se en situacions de violència.

Tanmateix, per poder tenir aquestes oportunitats, cal tenir condemnes inferiors a dos anys i no tenir cap denúncia per violència masclista.

Doncs, ens trobem davant d'un gran nombre d'agressors que no compleixen la seva estada a la presó *"Los penados por violencia de género son condenados a las penas de trabajo en beneficio a la comunidad o a penas que en su origen suponían penas privativas de libertad y que han sido -por decisión judicial- suspendidas o sustituidas por privar la libertad del agresor."* (Informe de l'Observatori Estatal).

3.5.1) Casos extrems de violència de gènere al 2017 a Espanya.

María del Carmen García

María del Carmen García el 17 d'octubre del 1998 havia enviat a la seva filla Verónica a comprar una barra de pa, la menor que tenia 13 anys es va trobar amb un veí seu, Antonio Cosme, de 62 anys es va apropar a la jove i amenaçant-la amb la navalla al coll se la va emportar a uns pins pròxims d'on es situaven. Allí, la va tirar al terra, li va treure els pantalons i les calces apujant-se al seu damunt mentre li tapava la boca amb la mà i li agafava els peus i les cames. Després de penetrar-la sense protecció, la va deixar marxar fent-li prometre que no diria res.



Il·lustració 7: A l'esquerra la Verónica i a la dreta María del Carmen García, mare i filla.

Quan tot això és va fer públic, Cosme va negar fins al dia de la seva mort que tot era mentida i que ell en aquells moments estava dormint, tanmateix, va ser condemnat a 7 anys de presó tot i que el 13 de juny del 2005 gaudia del seu permís penitenciari per bona conducta, es va topa amb la mare de la víctima que esperava l'autobús i ell se li va apropar dient-li "*¿Buenos días, señora, cómo está su hija?*" la mare que no o va poder suportar, va patir un trastorn mental (com afirmen els jutges un cop li van rebaixar la condemna), va comprar gasolina i va seguir a l'agressor fins un bar on, li va tirar la botella plena de combustible cremant-lo, 10 dies després, l'agressor va morir a l'hospital.

La dona va ser condemnada en un principi a nou anys i mig de presó per la Audiència d'Alacant, però el Tribunal Suprem li va rebaixar la pena a cinc anys i mig. L'acusada va començar a gaudir del tercer grau des del 20 de novembre del 2017, on sol pot estar a casa els caps de setmana, tanmateix, aquest permís va ser abolit i va ser la jutgessa de Vigilància Penitenciària gràcies a fins 23 associacions feministes i les firmes aconseguides pel seu advocat, que li va atorgar aquest grau destacant el seu bon comportament. És així, que la seva primera declaracions un cop va estar en llibertat van ser "*Prefiero que me venga a ver mi hija en la prisión que yo ir a verla en el cementerio*" i "*entro en la prisión con la cabeza bien alta*".

Recentment, la Verónica ha expressat als mitjans de comunicació que el judici contra La Manada que fa referència a la violació de cinc homes a una dona a la festa de San Fermín, li ha provocat retornar a l'horror del seu passat degut a que es va veure obligada ha acotxar el cap davant del seu poble perquè deien que mentia per anar dies més tard de la violació a l'institut.

Juana Rivas

Després que Juana Rivas protagonitzés nombrosos episodis de reconciliació amb el seu ex marit que la va mal tractar durant anys i aquest sigues pare del seu fill i filla d'onze i tres anys, va decidir demanar el divorci i l'escàndol que aquesta dona havia patit va fer-se públic.

Doncs davant del divorci, va decidir agafar als seus fills, fugir amb ells i estar desapareguda durant un mes per segons ella, no deixar els seus fills en mans d'un agressor. Tanmateix, això li va causar una ordre judicial on es va veure obligada a donar els seus fills al seu marit i acudir a Itàlia pel judici del 31 d'octubre, destacar que la mare no veu als seus fills des de finals d'agost i sol es podia comunicar amb ells per trucada i videoconferència. Els advocats de la víctima, demanen la custòdia dels fills per poder tornar a Espanya i viure amb ella a Granada, deixant dret de visites al pare, l'advocada d'aquesta declara que la situació ha sigut "molt dura" i que els nens "ploraven perquè no volien separar-se de la mare".



Il·lustració8: Juana Rivas sortint del jutjat després d'aconseguir veure als seus fills.

"El pare tenia en aquells temps la custòdia provisional, ho posava molt difícil ja que des de feia dies sabia que la mare tenia el permís de la jutgessa per veure els seus fills i que, aquest, no els va voler portar" (M. Álvarez) davant això, Rivas va demanar que per nadal es pactés un règim de visites, però el pare ho va denegar i ara esta en mans de la fiscalia.

D'altra banda, el pare que des de setembre està vivint amb els fills a Carloforte, illa de San Pietro, demana a la seva ex dona 600 euros mensuals per cuidar dels fills i la custòdia completa.

Cal destacar, que aquest cas segueix en procés degut a que hi ha dificultats ja que el judici es celebra a Itàlia i Espanya, a Itàlia per la denuncia de mal tracte que l'agressor va rebre i a Espanya perquè la mare demana quedar-se al país amb els fills. "*En ocasiones, puede pasar incluso un año antes de que esto llegue a algún tribunal*" (M. Álvarez). Mentrestant, les associacions feministes i la immensa població que s'ha posicionat a favor de la mare, demanen justícia per aquesta.

La Manada

El 7 de juliol del 2008, Nagore Laffage, una jove estudiant d'enfermeria de 20 anys, era assassinada i estrangulada a casa d'un alumne de psicatràcia, Diego Yllanes de 27 anys, durant la festa de San Fermín. La víctima, es va negar a tenir relacions sexuals amb ell després que l'agressor li arranqués la roba interior, destacar que l'assassí mesurava 1,82 cm i pesava 80 kg. La violència extrema que va rebre, va fer que es tanqués al lavabo i truqués al 112 mentre plorava i demanava ajuda "*Por favor, me va a matar*" declarava per telèfon on minuts més tard, ho va fer realitat. L'assassí tenia una pena de dotze anys i mig però, sol va complir vuit anys i onze mesos, actualment, treballa com a psiquiatra.

Vuit anys després, 7 de juliol del 2016, una jove madrilenya de tan sols 18 anys va ser violada per cinc homes a la mateixa festa, aquests grup de nois, amics entre ells, es fan dir "La Manada" degut a un grup de WhatsApp que tenen i comparteixen imatges i missatges denigrants cap a les dones.

Doncs ens situem davant d'una noia que mai havia fet sexe en grup, que mai havia fet pràctiques sexuals com les que detalla en l'escrit de l'acusació, decideix buscar fer una orgia amb un grup de nois que no coneixia i que sol havia parlat minuts, no sabia els seus noms, quants eren, no es va negar a res i decideix acceptar fer-ho sense preservatiu. Aquest, és el relat que Elena Sarasate, advocada de la víctima, proclama a la fiscalia al judici on demana 25 anys de presó per cada agressor.

"Ellos sabían perfectamente lo que querían", i que, la noia davant l'acorrallament que va patir en un portal no va poder actuar i es va quedar en shock. En els primers vídeos podem veure una noia ajaguda amb els cinc agressors rodejant-la amb els pantalons baixats "¿Alguien cree que en ese momento si ella dice 'no quiero hacer eso' o 'no me apetece' la dejaran marchar sin más?".(E.Sarasate)

A més, intenta demostrar que en els 96 segons dels vídeos que els homes van gravar, es veu una noia violada i amb pànic on l'únic soroll que escoltem d'ella és de dolor. Segons els acusats, la noia va dir que podia amb dos i amb cinc, però, la víctima a les primeres declaracions es refereix a quatre violadors. La fiscal, segueix preguntant perquè les imatges mostren un grup dispers on ella camina avançada amb un d'ells amb el qual anteriorment s'havia donat un petó si ella, en principi, havia donat el consentiment de fer sexe amb grup, per quin motiu els acusats diuen que ella estava participativa sinó es movia i si en principi és de mutu acord, perquè marxen deixant-la mig despullada i li roben el mòbil? Davant aquesta última pregunta, Antonio Manuel Guerrero, acusat, declara "No sé, por avaricia" però ell tenia un Iphone 5 i el mòbil de la víctima era de menor gama.

Per part dels acusats, l'advocat va fer un seguiment de la víctima en una agència de detectius on van afirmar que la noia seguia amb la seva vida i que, era activament sexual, doncs el representant declara "era una película porno casera, ella dio su consentimiento" no obstant això, la fiscalia va denegar aquest informe ja que no tenia el consentiment de la víctima.

Aquest judici va rebre el recolzament de la majoria de la població amb el lema encapçalat pels grups feministes "hermana nosotras te creemos" i "La Manada somos nosotras", avui dia, continuem esperant la sentència que no s'ha dictaminat degut a la complicació del cas, la defensa dels acusats un cop es va celebrar el judici públic, va demanar un pacte per reduir la condemna dels acusats que, sembla ser, ha estat denegat.



Il·lustració9: Recolzament feminista el dia del judici contra "La Manada".

3.5.2) Mesures per prevenir la violència de gènere.

Davant la profunda desigualtat que el nostre país sofreix i la poca efectivitat de les anteriors mesures, han sigut necessaris sis mesos, 66 experts i jornades de vuit hores de debats sense interrupció per tal que l'estat accepti 200 mesures amb un pressupost d'1.000 milió d'euros que feia anys es va tombar per les retallades.

És així, com els col·legis hauran d'impartir una assignatura específica per parlar de la igualtat, a més, es faran campanyes per conscienciar als joves, major atenció de la dona en l'àmbit rural, sancionar aquells clubs que discriminen per gènere en esdeveniments esportius, fer plataformes i consultes específiques per això. Tanmateix, demanen una major resposta en els casos de violència, no solament estatal, sinó també comptant amb associacions feministes, igual que la creació d'atenció primària i a urgències per millorar la detecció de possibles víctimes davant senyals d'abús, la desgravació i beneficis tributaris que tinguin la pàtria potestat dels orfes per violència de gènere i suprimir la custòdia compartida en cas de violència masclista.

3.5.3) 25 de novembre.

Cada any, el 25 de novembre commemora i reclama l'eliminació de la violència contra les dones. Aquesta convocatòria va ser iniciada pel moviment feminista llatinoamericà l'any 1981 en record a l'assassinat de les tres germanes Mirabal que es deien Patria, Minerva i María Tresa i reclamaven l'abolició de la dictadura de Rafael Leónidas Trujillo i una igualtat en el seu país, elles, van ser assassinades després de convocar i encapçalar nombroses manifestacions per la llibertat del seu país, el seu assassinat, és conegut com "mariposa".

3.5.4) "Gas light".

"Gas light" és un clàssic del sèptim art que representa la vida d'un matrimoni on la dona experimenta violència de gènere.

Aquest terme s'ha anat utilitzant ens els darrers anys per explicar el que la violència masclista causa, doncs provoca l'agitament, la confusió i la por als canvis, causant que la víctima sigui incapaç de viure per la bogeria que això li fa experimentar.

Doncs "fer llum de gas" consisteix en aconseguir que la víctima dubti dels seus sentits, la seva raó i de la realitat dels seus actes per convertir a la persona que sofreix això en dependent dels seu agressor.

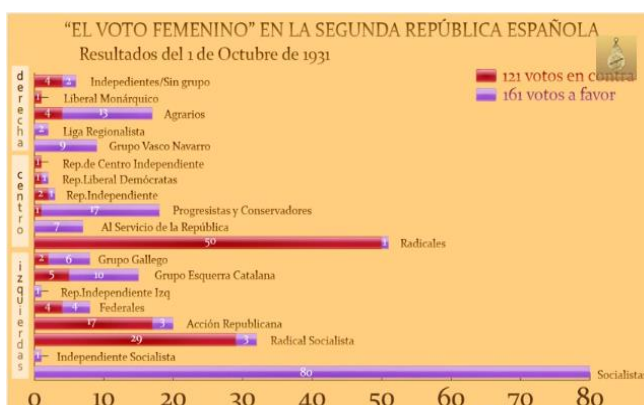
És així, com els psicòlegs utilitzen aquesta expressió per denominar a les víctimes que són inconscients del que pateixen degut a la manipulació que elles reben que fa que se'ls anul·li la voluntat i quedi desprotegida i dèbil davant l'agressor.

3.6) L'evolució del feminisme espanyol.

El feminisme, com va passar amb molts altres fenòmens econòmics, socials i culturals, va arribar més tard a Espanya que a la resta d'Europa i dels Estats Units. Tanmateix, a les primeres dècades del segle XX ja existien diverses associacions feministes, com l'Associació Nacional de Dones Espanyoles (ANME)¹⁶, on tenien com a tema principal l'educació de la dona, la reforma del Codi Civil i el sufragi femení.

No obstant, es va haver d'esperar a la dècada dels anys 30 amb la Segona República espanyola (1931-1936) perquè hi hagués avenços significatius en l'àmbit legislatiu pel reconeixement dels drets de la dona. Amb aquest propòsit, van aparèixer dos grans organitzacions feministes que van mobilitzar a milers de dones a Espanya, l'Associació de Dones Antifeixistes (AMA) i Dones Lliures. Va ser per això, que la classe republicana i socialista un cop va arribar al poder no va poder evitar aquest sector que demanava amb ganes la igualtat entre homes i dones. Concretament, hi havia tres dones que treballaven en el partit i van demostrar la seva professionalitat i el fàcil accés que tenien als mitjans de comunicació, anomenades Clara Campoamor¹⁷ (1888-1972), Victora Kent¹⁸ (1898-1987) i Margarita Nelken¹⁹ (1894-1968).

Va ser degut a elles, que dins la Constitució Republicana, el 9 de desembre del 1931, per primer cop a la història d'Espanya es va reconèixer la igualtat jurídica i la laïcització de l'Estat. A més a més, es va reconèixer a les dones els mateixos drets electorals que als homes i per tant, es va aprovar el vot femení.



Taula 9: Resultats electorals de l'1 d'octubre del 1931 per decidir l'acceptació del vot de la dona a Espanya.

D'igual mode, es va acceptar la llibertat de professió i comerç, i dins la família la igualtat d'ambdós creadors, eren lliures, no havien de demanar permís al marit i únicament s'acceptava el matrimoni civil i la dissolució d'aquest.

Tot això, es veurà afectat per la imposició de la dictadura franquista on buscarà tornar al paper tradicional de la dona.

¹⁶Fundada a Espanya durant la II República i la Guerra Civil (1936-1939).

¹⁷Clara Campoamor: Fou política, escriptora i defensora dels drets de la dona a Espanya i impulsora del sufragi femení en aquest país.

¹⁸Victoria Kent: Advocada i política republicana espanyola. Va ser la primera dona en ingressar al col·legi d'advocats de Madrid, a l'any 1925.

¹⁹Margarita Nelken: Escriptra, crítica d'art i política espanyola essent una de les màximes representants del moviment feminista dels anys 30.

Després de la Guerra Civil (1936-1939), moltes dones associades a la lluita feminista van ser arrestades i clausurades a la presó juntament amb els seus fills. Va ser llavors, on Emilio Mola (1887-1937)²⁰ l'any 1936 va fer un cop d'estat abolint la Segona República, posant al capdavant d'aquesta dictadura al general Francisco Franco l'any 1975.

Un cop imposada la dictadura, van ser molts els canvis que es van experimentar, essent un dels més notables el retrocés en el paper de la dona després d'aconseguir tant durant la República com la independència laboral, econòmica, penal i sexual, tanmateix, tot això va ser derruït pel franquisme.

Va ser així com es va tornar a plantejar la dona fidel a l'home i per implantar-ho, es va reformar el Codi Civil l'any 1975 on la dona davant de tot era mare i muller, entregada i submissa a l'home, al seu pare mentre sigues menor d'edat com al seu marit, necessitant un permís d'aquest cada cop que vulgues fer alguna cosa. A més a més, es



considerava que la seva funció era ser mestressa de casa i no podia sortir de la llar sense

Il·lustració 10: Vinyeta de la "Guía de la Buena Esposa"

l'acompanyament del marit. En l'àmbit educatiu, va tenir lloc la separació de sexes i va ser així fins a l'any 1970, els estudis de la dona únicament estaven encarats cap a la casa, per això, hi havia manuals de cuina o de tasques domèstiques.

L'església, que havia sigut enderrocada durant la República, es va tornar a imposar, amb un tarannà força feixista, prohibia el contacte físic entre homes i dones fora del matrimoni i amb una ideologia natalista, és per això, que van prohibir els anticonceptius.

Ja en els últims anys de dictadura, a Catalunya es creen diferents organitzacions feministes amb tarannà antifeixistes i socialistes, com per exemple l'Assemblea Democràtica de Dones (ADM) que poc després faria un gir l'any 1965 i s'anomenaria Moviment Democràtic de Dones (MDM) que des dels seus inicis es caracteritzava pel caràcter unitari i pluralista.

Aquest, el formaven dones treballadores, mestresses de casa, universitàries i dones de diferents ideologies i creences. Poc després del seu èxit, es van començar a crear arreu Espanya, concretament a Madrid.

Una de les tàctiques que van utilitzar, va ser introduir-se dins les Associacions de Mestresses de Casa, que eren legals durant l'època franquista, per així poder tenir contacte amb elles i fer agrupacions en massa.

²⁰Emilio Mola: Va ser un general feixista espanyol que va organitzar el cop d'estat fallit l'any 1936 que va originar la Guerra Civil espanyola.

Tanmateix, començaran ha aparèixer tensions internes dins les agrupacions catalanes entre els sectors radicals feministes i les conservadores feministes i a l'igual que a Europa, això causarà la fragmentació dels grups i inclús 4 anys després, la desaparició.

Això no obstant, va ser als anys 70, que va tornar a sorgir el desplegament feminista a escala política, literària i social, anomenant així "l'època de la pressa de la consciència de la dona". Apareixent dones molt rellevants a partits polítics d'esquerres i centrals com Betty Friedan (1921-2006)²¹ o Simone de Beauvoir (1908-1986)²².

Fins al moment, l'esquerra política constava amb les bases del patriarcat polític, on gràcies a les associacions feministes s'adonen del menys preu que viuen les dones i decideixen progressar i remodelar els seus esquemes polítics.

Fruit d'això, Moviment de Dones es funda novament a Barcelona l'any 1975 i es mostren en contra de la radicalització del feminisme.

També destacar la fundació de Madrid l'any 1975 anomenada "Frente de la Liberación de la Mujer" i que aconseguix milers d'afiliades. Degut amb això, apareixen grups radicalitzats com l'any 1976 el grup Lluita Antiautoritària de Dones Antipatriarcal i Revolucionaries (LAMAR) que va causar un fort debat sobre la situació de la dona i la cultura patriarcal.

Un cop el general mort el 20 de novembre del 1975, s'inicia una nova etapa de lluites polítiques i socials molt intenses en la història de l'estat espanyol.

En l'entorn polític, es desenvolupen una nombrosa quantitat d'iniciatives polítiques feministes, un exemple, va ser la celebració entre el 6 i 9 de desembre de l'any 1975 a Madrid durant les Jornades Nacionals per l'Alliberació de la Dona, que suposa la primera gran quedada feminista a escala nacional on en una època de canvis democràtics i liberals apareixeran dos grans pols polítics sobre el feminisme. Per una part el feminisme radical (mantenir, fomentar i crear estructures exclusivament feministes per impulsar la lluita de l'alliberació femenina i la seva total independència al marge de tots els partits polítics) i el feminisme socialista (el qual barreja la lluita feminista per l'alliberació juntament amb altres iniciatives polítiques per aconseguir la democràcia).



Il·lustració11: Jornades Catalanes de la Dona, maig del 1976.

Per una altra part, el maig del 1976 es produeixen a Barcelona les Jornades Catalanes de la Dona, que forma part d'una iniciativa política exclusivament per a dones catalanes, aquesta quedada, va causar una assistència massiva de 4 mil dones d'arreu Catalunya. Amb l'objectiu de l'alliberació de la dona i el pas a una democràcia socialista.

²¹Betty Friedan: Psicòloga i líder del moviment feminista estatunidenc a la dècada dels 60 i 70.

²²Simone de Beauvoir: Escriptora, professora i filosofa francesa defensora dels drets humans i feministes.

No obstant les diferències dels grups feministes, apareixen grans iniciatives que fan l'expansió i l'auge d'aquest.

Com a exemple d'això, seran les polítiques feministes dins del PSOE l'any 1976, creant una secció anomenada Dona i Socialisme per analitzar la situació de la dona. Aquest partit comença a aplicar grans mesures contra el masclisme fins que l'any 1983, Felipe González²³ crea l'Institut de la Dona per així poder crear iniciatives polítiques fonamentant la igualtat de gènere, contra la discriminació i la violència de gènere, tot això, dins dels marges de l'estat espanyol i el finançament d'aquest on ajudarien i desenvoluparien campanyes a favor de l'avortament, la igualtat salarial i laboral i contra la violència de gènere.

L'última gran reivindicació que s'ha dut a terme a Espanya va ser als anys 80 a favor de la legalització de l'avortament.

On els grups feministes durant els anys 70 i 80 van aconseguir nombrosos canvis al Codi Penal com l'abolició de l'adulteri, el matrimoni, la legalització del divorci i la igualtat jurídica, però, el tema de l'avortament seguia paralitzat on cap sector de l'esquerra s'avenia, que, concretament no es va manifestar res al



respecte durant 3 anys.

Il·lustració12: Manifestació espanyola a favor de l'avortament.

Finalment, anys de mobilitzacions i campanyes van fer un petit canvi l'any 1985 respecte a l'avortament, on s'accepta en cas de violació, modificació del fetus i perill per la mare o fetus.

Davant el cant "avortament públic, lliure i gratuït" que les feministes aclamaven als anys 80 i que solament es va plasmar de forma parcial, va generar un gran nombre de decepcions, i això va causar l'abandonament de la lluita feminista i l'activitat política.

A causa d'això, la lluita feminista va produir un gran declivi després de l'any 1985 a Espanya.

²³Felipe González: Advocat, professor universitari i polític espanyol, essent secretari general del PSOE de l'any 1974 fins l'any 1997 i tercer president del govern espanyol un cop restaurada la democràcia.

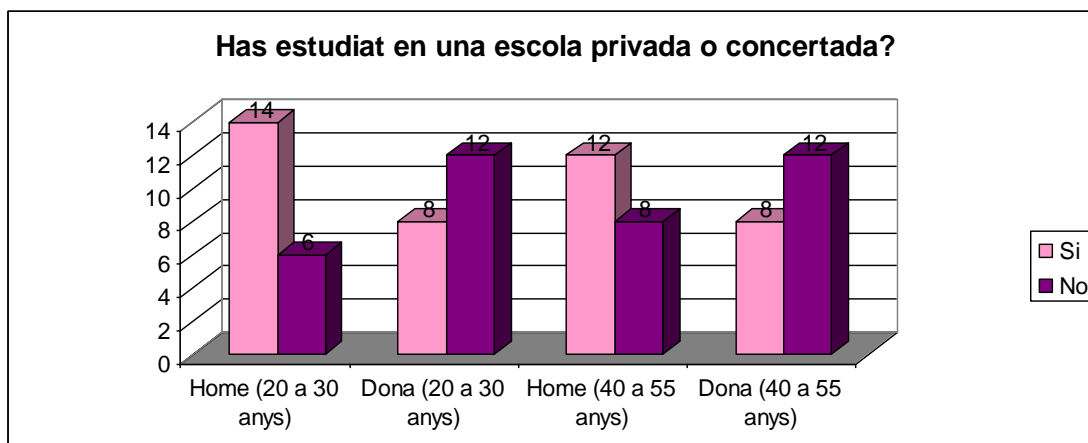
4) Metodologia del treball

En aquesta part del treball portaré a terme un anàlisi de dues generacions, l'adult dels 40 als 55 anys i la jove, dels 20 als 30 anys, això, ho faré mitjançant una enquesta creada amb "Google formularios" ja que és una forma senzilla i eficaç de contactar amb les persones, aquestes, escollides de forma aleatòria, van contestar una sèrie de preguntes sobre el seu estat dins la família i d'opinió personal.

Cal destacar, que els resultats que jo extrauré no són representatius, però, comparant-los amb estudis similars amb una mostra molt més gran, podem veure com si que representen la societat actual.

	<u>Dones</u>	<u>Homes</u>
<u>Total de persones</u>	40	40
<u>Dels 40-55 anys</u>	20	20
<u>Dels 20-30 anys</u>	20	20

He escollit aquestes dades perquè es denomina que la generació que engloba als homes i dones dels 40-55 anys ha sigut la última en viure l'època franquista i el que això comporta i, dels 20 als 30 anys, perquè són una generació prou llunyana per no tenir seqüeles de la dictadura, la seva educació i els seus rols.



En primer lloc, he preguntat als enquestats si havien estudiat en un centre privat o concertat, ja que aquests tenen tendència catòlica i com hem pogut veure al llarg del treball la religió catòlica (molt present en la dictadura franquista) tenia uns rols molt marcats tant per l'home com per la dona. L'home com a pare de família i la mare com a mestressa de casa, el mateix patró amb els fills.

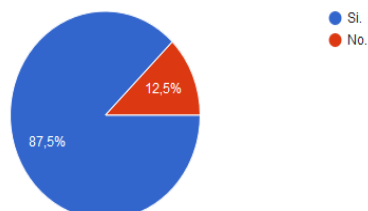
És així com veiem que hi ha una tendència major en que els homes de les dos generacions estudiïn en un centre privat i conservat especialment a la generació dels 20 als 30 anys amb

14 homes, en canvi, les dones tenen una tendència oposada, és a dir, que la majoria d'elles han estudiat en escoles públiques (laiques).

Seguidament, he preguntat ambdós sexes la seva ocupació laboral i el temps que dediquen en ella, degut a que, depenen del temps que exerceixin passaran més o menys temps a casa i per tant, tindran uns rols assignats.

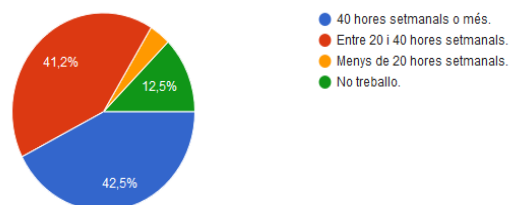
Treballes?

80 respuestas



Com és la teva jornada laboral?

80 respuestas



Doncs podem veure que 70 persones m'han respòs que si treballen i 10 persones l'oposat.

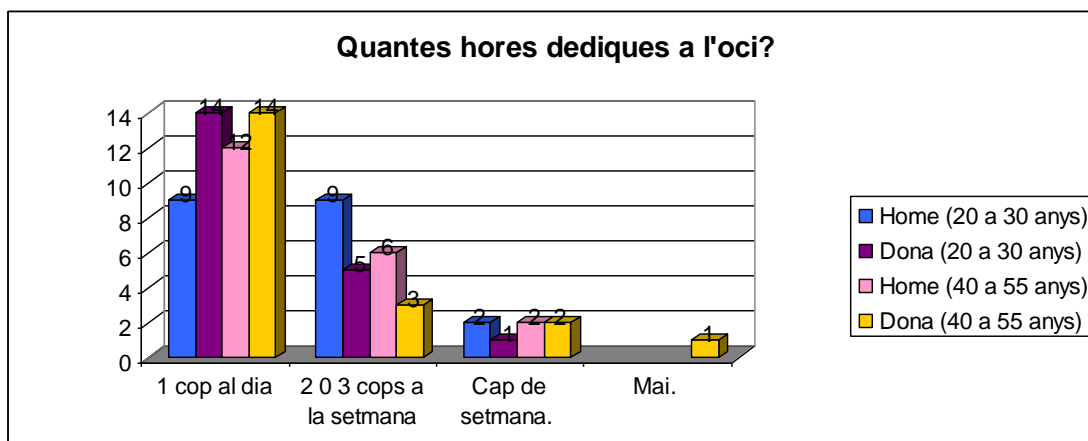
D'aquestes 70 persones trobem que un 42,5% treballa 40 hores setmanals o més, concretament, a la franja d'edat dels 40-55 situem a 14 homes i 9 dones, mentre que a la franja de 20-30 anys ens topem amb 3 dones i 8 homes.

D'altra banda, veiem un 41,2% de persones que treballen entre 20 i 40 hores, concretament, a la franja d'edat dels 40-55 situem a 6 homes i 15 dones, mentre que a la franja de 20-30 anys ens topem amb 6 dones i 6 homes.

Finalment, també veiem que un sector minoritari del 12,6 no treballa i, casualment, són dones.

Cal destacar, que la majoria d'homes treballadors tenen una jornada laboral de 40 hores o més i, en canvi, la majoria de dones tenen jornades de 40 a 20 hores setmanals i que les persones aturades són totes dones.

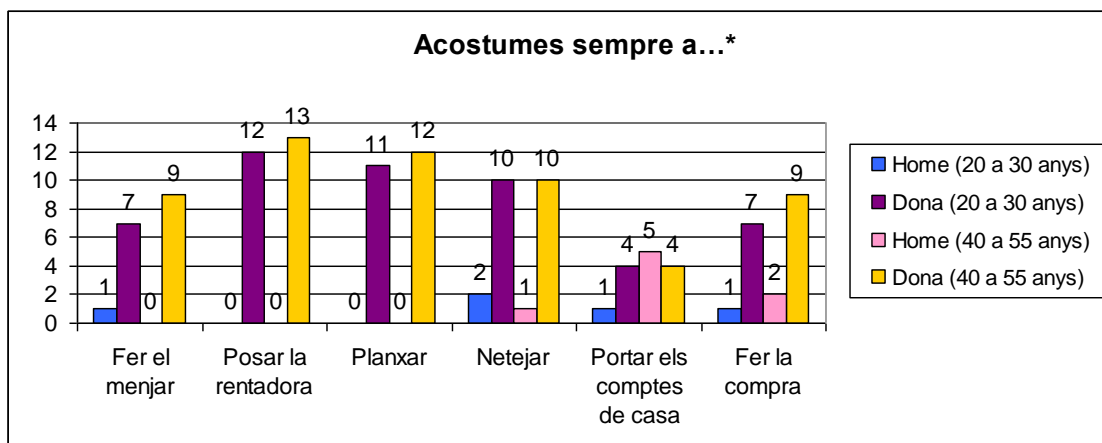
Després d'analitzar les hores laborals dels enquestats, passem a veure quantes hores dediquen al temps d'oci, és a dir, les hores que passen en el seu temps lliure diàriament.



Veiem que les dones dediquen més temps diàriament en el seu temps d'oci, de les dues generacions hi ha el mateix nombre de dones que dediquen el seu temps personal a l'entreteniment, 14. Seguidament trobem 12 homes de 40 a 55 anys i en l'última posició 9 homes de 20 a 30 anys.

L'últim grup predomina en la segona variable, 2 o 3 cops a la setmana, en canvi les dones de les dues generacions queden últimes.

Un cop hem vist el temps d'oci que dediquen, passarem a veure la freqüència de temps que dediquen a les tasques domèstiques amb les variables: Sempre²⁴, sovint o mai.

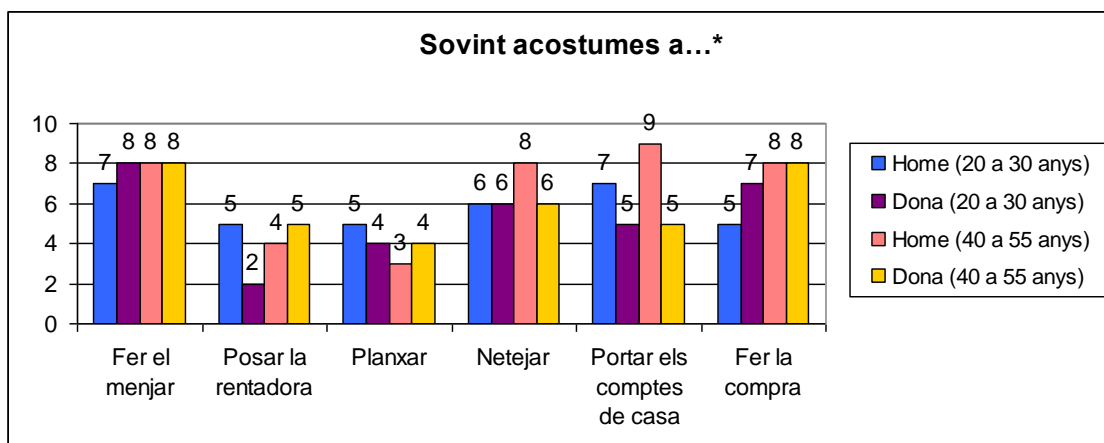


En primer lloc, notem una clara absència del gènere masculí a l'hora de posar la rentadora i planxar, a més, solament hi ha 1 home de 20 a 30 anys que afirmi que sempre fa el menjar, la compra o porta els comptes de casa, tanmateix, sol hi ha dos homes de la mateixa generació que facin la mateixa afirmació a l'hora de netejar.

²⁴(*) Gràfica amb diferent format a causa de les variables i l'espai.

No obstant això, veiem que a la franja més gran d'homes, hi ha un clar predomini a l'hora de portar i gestionar els comptes de casa, mentre a totes les altres tasques no i 1 home afirma que sempre neteja i dos més que fan la compra.

D'altra banda, amb les dues generacions de dones ens topem en que estan molt igualades i les diferències són de dues dones màxim, tot i això, predomina la majoria en la franja de 40 a 55 anys especialment en fer el menjar, posar la rentadora, planxar i netejar, on els resultats són clars.



Seguidament, la següent variable que analitzarem és el "sovint"²⁵, cal destacar que les persones que han marcat l'opció de sempre no apareixen i així successivament.

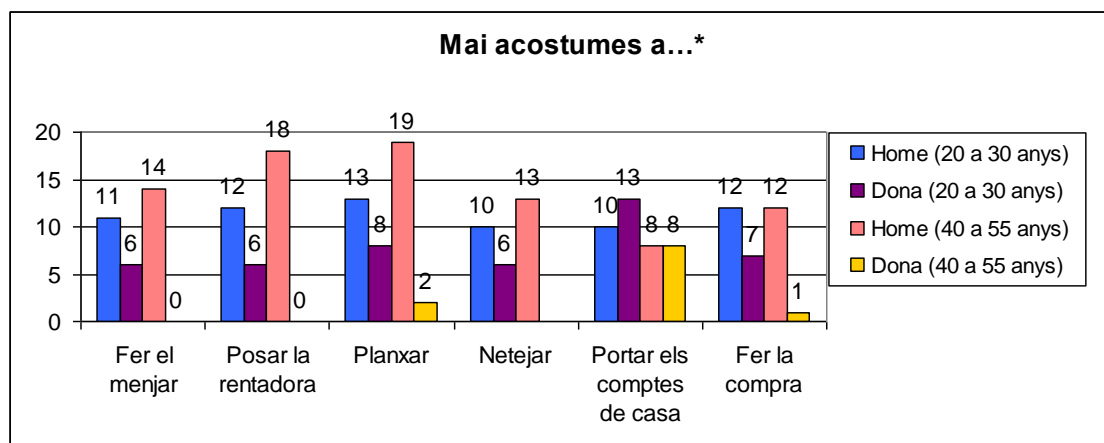
Doncs aquí analitzarem un sector d'homes important. En primer lloc, podem observar que els homes de 40 a 55 anys encapçalen dos tasques, la neteja i portar el compte econòmic de casa (seguit dels homes de la franja menor) i a continuació la realització de la compra de casa juntament amb les dones de la seva mateixa edat.

També, els homes de 20 a 30 anys encapçalen l'activitat de planxar i compartint lloc amb el sector femení es posiciona en primer lloc a l'hora de posar la rentadora i netejar.

Destacar que en el gènere femení, segueix predominant les dones de 40 a 55 anys.

²⁵(*)Gràfica amb diferent format a causa de les variables i l'espai.

Per finalitzar aquest apartat, analitzarem la variable "mai"²⁶:



En aquesta gràfica veiem clarament el predomini dels homes de les dos generacions al capdavant dels resultats. En primer lloc, ens centrarem en la franja d'homes de 40 a 55 anys. Veiem com són majoria clara en les activitats de realitzar el menjar, posar la rentadora, planxar i netejar, que si recordem en la primera gràfica de la variable "sempre" el gènere que predominava clarament en aquestes activitats era el femení.

En la generació d'homes de 20 a 30 anys és segueix el mateix model: fer el menjar, posar la rentadora, planxar i netejar, però en menor nombre ja que molts estan a la variable de "sovint" cosa que en la generació superior és al contrari.

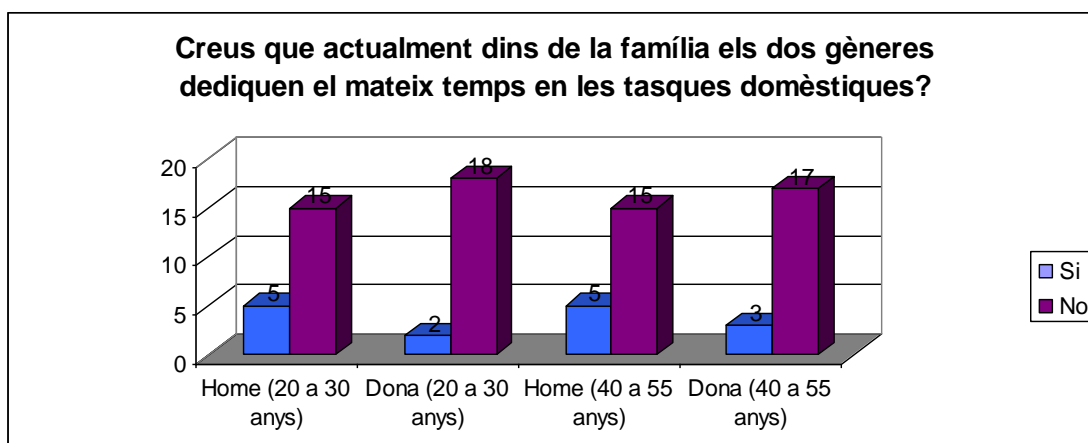
Passant a les dones, cal destacar un seguit de coses. En primer lloc, a la generació de dones de 40 a 55 anys veiem que cap dona ha posat que mai fa el menjar, posar la rentadora o netejar. Tot i que dos dones han posat que mai planxen, 8 que no porten els comptes de casa i 1 que no realitza la compra. En canvi, en la generació de dones de 20 a 30 anys el patró és segueix però hi ha dones que mai fan alguna activitat en totes les variables, no obstant això, sempre últimes o penúltimes.

En segon lloc però, posar especial èmfasi a l'activitat de portar els comptes de casa, on és la única on les dones s'apropen al gènere masculí i es posicionen al número u de la taula, és a dir, mai porten el poder econòmic, si recordem, en les anteriors taules eren els homes els que encapçalaven aquesta activitat tot i no realitzar les anteriors.

Finalment, en casos particulars, he pogut trobar una sèrie d'exemples on veiem que la dona realitza totes les activitats anteriors però no la dels comptes de casa, concretament 13 dones. En canvi, he trobat 4 homes que tot i posar que no realitzen cap tasca domèstica sempre controlen el poder econòmic familiar.

26(*) Gràfica amb diferent format a causa de les variables i l'espai.

Davant els resultats que em van sortir, vaig preguntar el següent:

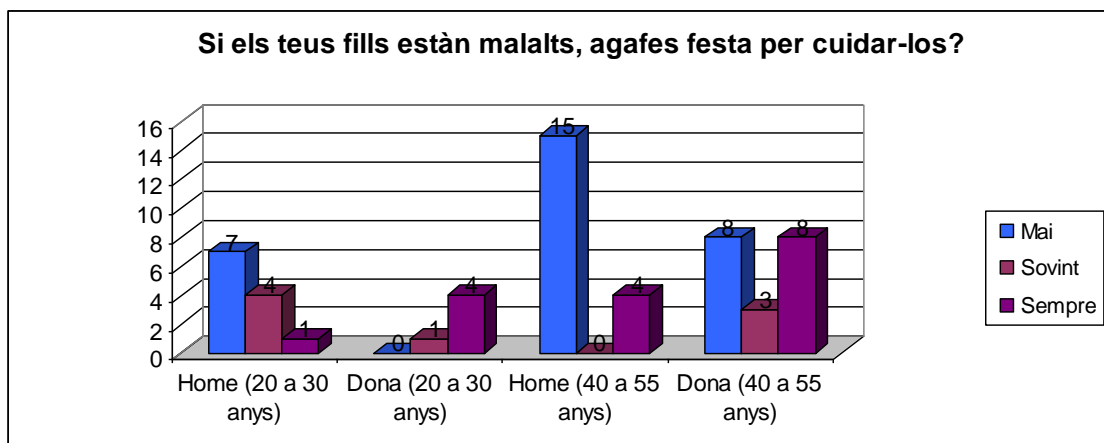


Podem veure on clarament la gent és conscient de la desigualtat a l'hora de fer les tasques domèstiques, tot i així, veiem on els homes encapçalen el primer lloc dient que si que hi ha una igualtat de gènere, malgrat aquesta afirmació, solament son 5 homes de cada generació que ho afirmen, a més, cercant els seus resultats personals, no hi ha cap tasca de casa marcada amb un "sempre" i predomina el "mai".

El mateix passa en les dones, que tot i que solament dos de cada generació afirmen que la desigualtat és inexistent, veien els seus resultats personals, m'adono que dista molt de tenir igualtat dins de la seva llar, ja que predominen els "sovint" i "sempre".

No obstant això, veiem que les dones són les primeres en afirmar que no hi ha una igualtat, en els resultats personals, hi ha bastanta varietat. Per part dels homes, segueixen el mateix patró, és a dir, molts homes han posat que no hi ha igualtat malgrat no fer cap tasca de casa i al contrari.

Acte seguit, passarem a analitzar aquells homes i dones que han marcat que tenien filles o fills i la seva actitud respecte els infants.

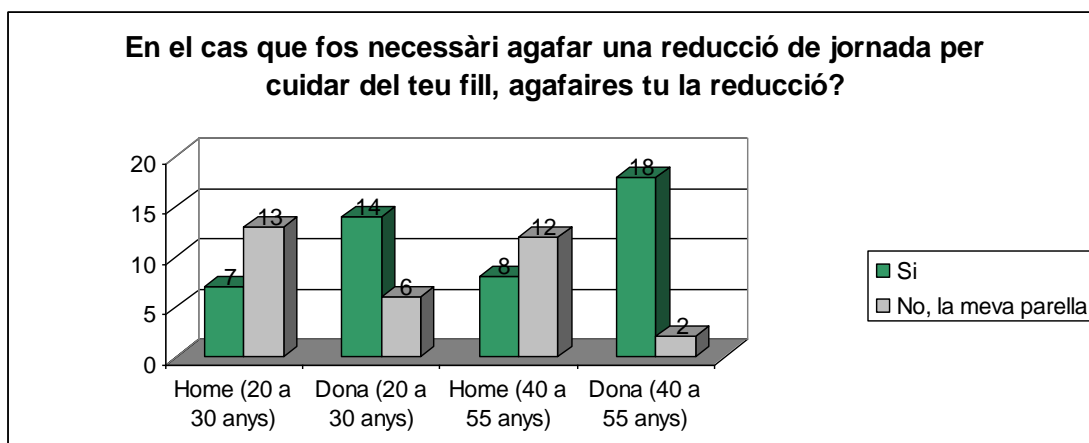


Podem veure com a la pregunta "si els teus fills estan malalts, agafes festa per cuidar-los?" tenim respostes força interessants. En primer lloc veiem com hi ha una clara tendència per part dels homes en no agafar festa quan els seus fills estan malalts, és a dir, els agafa la seva dona (cap enquestat tenia parella homosexual), especialment veiem a la generació d'homes de 40 a 55 anys on amb majoria afirmen el que he dit anteriorment. Seguint l'exemple, els homes de la generació inferior segueixen el patró però amb un nombre menor d'homes ja que solament tenien fills 7 d'aquests.

En contraposició, cap dona de la generació dels 20 als 30 anys ha posat que no agafa festa si els seus fills estan malalts, no obstant això, cal destacar la baixa maternitat d'aquesta generació en la meua participació al treball. Però, les dones de la primera generació "sempre" o "sovint" agafen la festa, menys 3 que afirmen que mai.

Doncs podria ser la primera enquesta on veiem una diferència clara entre homes i dones.

Ara, passarem a veure una altra variable del rol de pares i mares tot i tenir o no descendència:



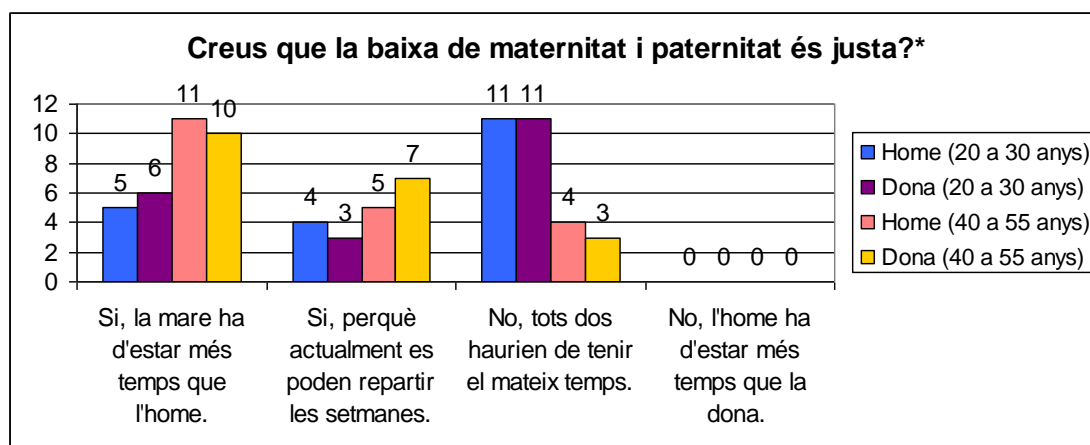
En primer lloc, tenint en compte que totes les parelles que he analitzat són formades per un home i per una dona, podem apreciar on clarament la responsabilitat a l'hora d'agafar una reducció de jornada per passar més temps amb el nadó la té la dona.

Doncs veiem com 32 dones de les dos generacions afirmen que serien elles les que reduirien la seva jornada mentre que 15 homes fan la mateixa afirmació.

Destacar que els homes que han posat que no són 27, per tant, passaria a ser una tasca de la mare del fill o filla que tinguessin, de la mateixa forma que 8 dones tenen el mateix cas a la inversa.

Tanmateix, podem veure una clara consideració i predisposició de les dones de 40 a 55 anys per reduir-se la jornada mentre que a la generació de dones de 20 a 30 anys tot i ser considerable la predisposició, disminueix. Però, passa la inversa amb les generacions d'homes, no ha disminuït a la franja jove sinó que ha augmentat.

A continuació, analitzarem una pregunta que ha generat força debats en la nostra societat, si la baixa de maternitat i paternitat és justa²⁷.



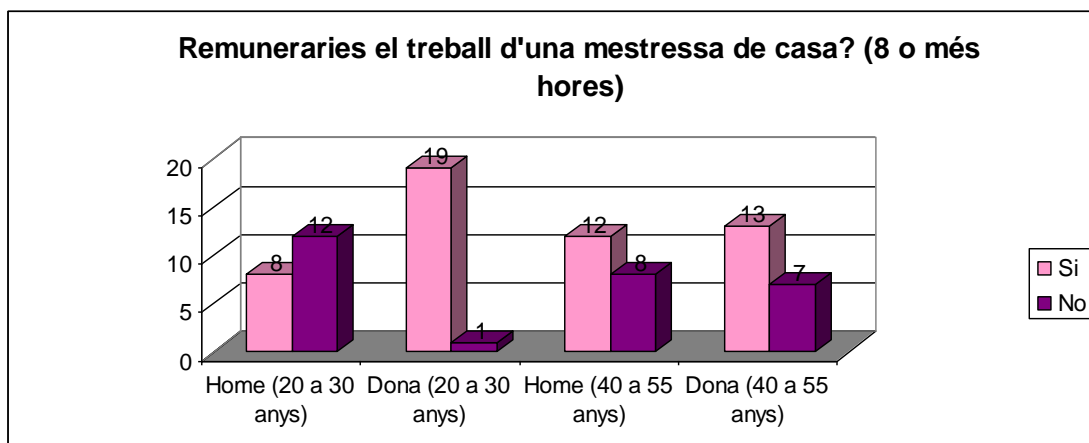
En aquesta gràfica podem veure la primera divisió generacional, les respostes ja no són conjuntes o semblants dins del mateix sexe, sinó, que ara ho són amb la mateixa generació d'homes i dones.

En primer lloc veiem que la resposta més freqüent és que la dona ha d'estar més temps, concretament dins del imaginari col·lectiu dels dos sexes de la generació superior es decanten clarament a favor que la dona ha de passar més temps que l'home amb el nadó, destacar que l'home és el que es posiciona en primera posició i els homes de la generació inferior els que estan més en contra d'aquesta afirmació, en canvi, aquesta última es posiciona a favor de la igualtat a l'hora de la baixa maternal i paternal amb el mateix nombre d'homes i de dones que estan d'acord amb aquest repartiment, destacar a més, que són les dones de 40 a 55 anys les que més s'oposen amb aquest plantejament.

²⁷(*) Gràfica amb diferent format a causa de les variables i l'espai.

Destacar, que cap dona ni home de cap generació ha posat que l'home hauria d'estar més temps que la dona, en tot cas, que s'han de repartir les setmanes, doncs veiem que la dona segueix tenint un pes fonamental en aquest aspecte que, pel que sembla, costarà de canviar.

Després d'analitzar el nucli familiar d'ambdós generacions i sexes he passat a fer un qüestionari sobre la dona i el seu rol.

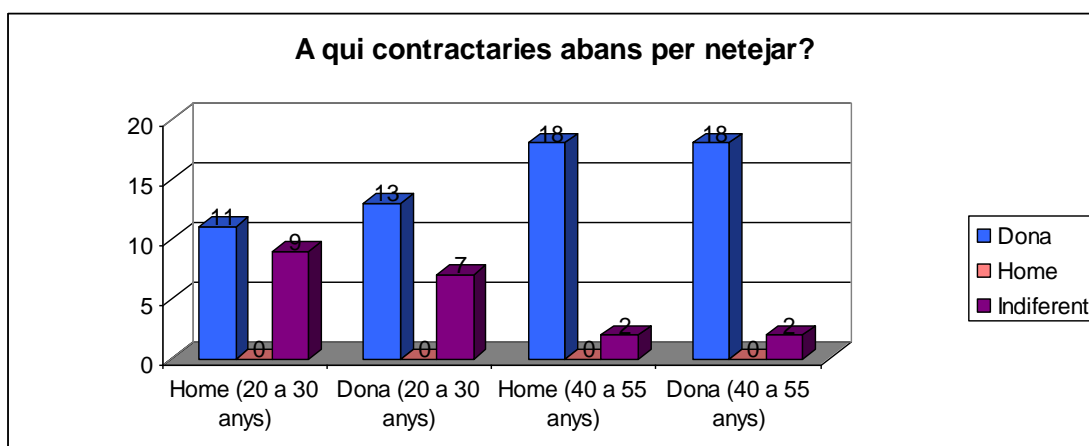


En primer lloc vaig preguntar si una mestressa de casa que fa una jornada de 8 o més hores hauria de tenir un treball remunerat, cosa que aquesta pregunta també ha causat forts enfrontaments i debats en la nostra societat sense aconseguir cap canvi en la condició d'aquestes dones.

En segon lloc, veiem com les dones de 20 a 30 anys tenen clar que si que s'hauria de remunerar, posicionant-se al cap davant de la gràfica, tanmateix, sol hi ha una dona d'aquest grup que pensa el contrari, seguit, veiem l'oposat en el sexe masculí de la seva generació, on hi ha més homes que opinen que no s'hauria de remunera

No obstant això, veiem que la generació de 40 a 55 anys ambdós sexes estan més dividits en la seva opinió però força igualtats tant si estan o no a favor de la remuneració.

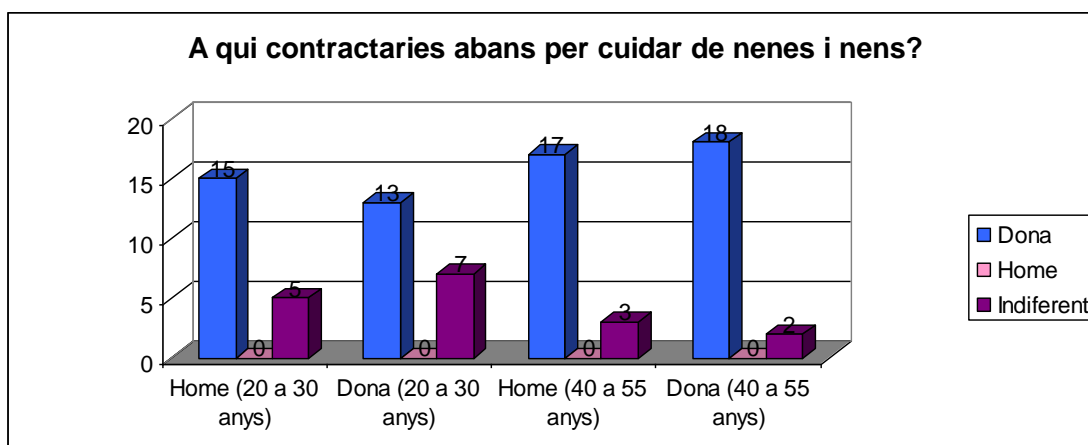
Acte seguit, vaig preguntar a qui contractarien abans per netejar i les respostes van ser:



Veiem on clarament torna ha haver un xoc generacional, en primer lloc, veiem com la generació adulta opta per triar amb majoria absoluta i amb el mateix nombre de votants l'opció de "dones", tot i això, dos homes i dos dones afirmen que és indiferent el sexe per realitzar aquesta tasca.

No obstant això, la generació jove, tot i tenir decantació per triar al sexe femení, tenen força vots a l'hora d'escollir l'opció "indiferent".

Destacar que, independentment de la generació i del sexe ningú ha escollit que l'home és la millor opció i la dona, per majoria absoluta es posiciona com a preferent.

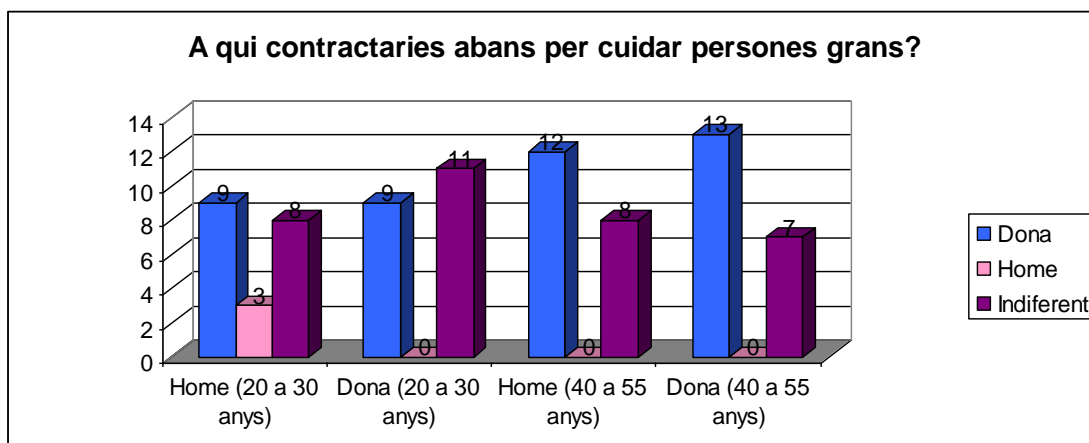


Seguint el mateix patró de l'enquesta anterior, les dones segueixen essent la primera opció per cuidar a nens petits i nenes petites, observem, que en la generació adulta hi ha una majoria absoluta en que les dones són les adequades per fer aquesta tasca, tot i això, dos dones i dos homes han posat que el sexe és indiferent.

A la generació de joves, veiem que tot i que la majoria és per a les dones, també hi ha un nombre considerable de votants que opinen que qualsevol persona faria la tasca bé, però, són les dones de 20 a 30 anys les que més clara tenen aquesta postura, en concret, 7 noies.

Destacar que, al igual que a l'enquesta anterior, cap dona ni home, independentment de la generació, ha posat que l'home és la millor opció, doncs continuem movent-nos en el sexe femení com a primera opció i l'indiferent com a segona, mai l'home com a opció.

Contra tot pronòstic, cal observar aquesta gràfica amb atenció.



Continuem veient que la dona és l'opció més marcada per quasi totes les generacions, concretament les dones de 40 a 55 anys seguit dels homes de la mateixa edat i per últim els homes de 20 a 30 anys seguits de les dones de la mateixa edat.

Tanmateix, veiem que la primera opció està molt renyida amb la segona, l'opció "indiferent", tot i que solament una classe la posat com a primera opció, les dones de 20 a 30 anys que amb 11 vots decideixen apostar per la indiferència a l'hora d'escollir gènere per realitzar aquesta tasca.

A més, destacar que de les quatre preguntes d'aquest estil, és el primer cop que surt el resultat "home", doncs 2 homes de 20 a 30 anys creuen que la millor opció per cuidar de persones grans és aquesta.

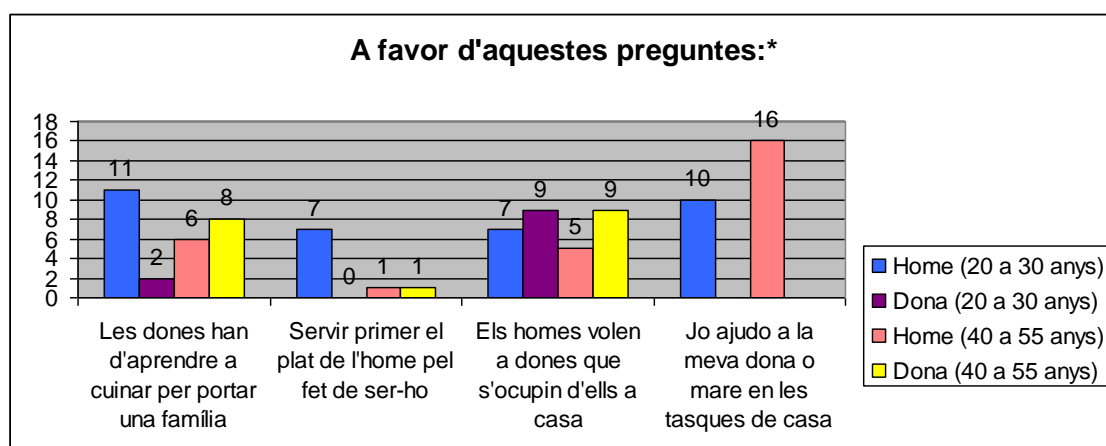
Doncs veiem que de les tres tasques: Netejar, cuidar a les nenes i nens i cuidar de persones grans, solament en aquesta última l'home ha estat present en els resultats.

Acte seguit, vaig passar una sèrie de frases (més de les que analitzarem²⁸) per veure si estaven o no d'acord amb el significat, però, em vaig centrar en aquestes quatre:

- Les dones han d'aprendre a cuinar per portar una família.
- Servir primer el plat dels homes pel simple fet de ser-ho.
- Els homes volen a dones que s'ocupin d'ells a casa.
- Jo ajudo a la meva dona o mare en les tasques de casa.

²⁸(*) Gràfica amb diferent format a causa de les variables i l'espai.

Primerament veiem que independentment dels resultats, les respostes són força diverses cosa que a les altres enquestes no passava, per tant, els resultats són força difícils per analitzar-los i extreure una conclusió.



Les dones han d'aprendre a cuinar per portar una família²⁹: Veiem com aquesta frase porta sèries diferències generacionals i entre els dos sexes de la mateixa generació. En primer lloc veiem com més o menys, els homes i les dones de la generació dels 40 als 55 anys tenen pensaments semblants, és a dir, que la dona ha de saber cuinar per portar la família endavant, concretament, les pròpies dones d'aquest grup són les que més segures estan d'això.

En canvi, la generació dels 20 als 30 anys està força dividida degut a que solament 2 dones creuen que aquesta afirmació és certa, però, el seu oposat, amb majoria absoluta, creu amb certesa que és necessari.

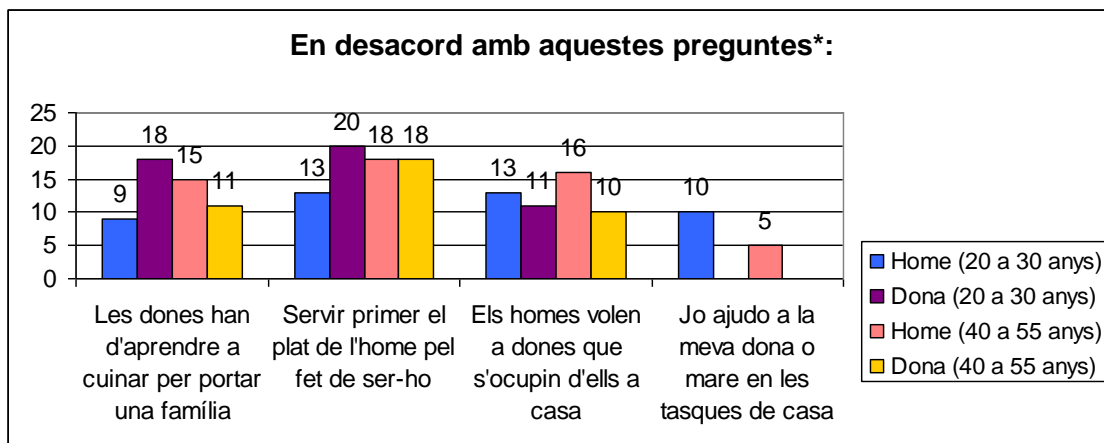
Servir primer el plat dels homes pel simple fet de ser-ho: En aquesta frase veiem que els resultats són més estables per part de la generació adulta, on solament 1 persona de cada sexe opina que és certa, en canvi, la generació de joves tenen una forta divisió, on cap dona ha posat que recolza la frase i, amb majoria absoluta un altre cop, els nois creuen l'oposat.

Els homes volen a dones que s'ocupin d'ells a casa: Observem, que les dones d'ambdós sexes amb les mateixes votants i amb majoria, opinen que és cert que els homes volen a dones que s'ocupin d'ells, però, els homes en qüestió, sobretot els de 40 a 55 anys dubten una mica més d'aquesta afirmació tot i tenir 5 votants, els homes de la generació jove, un altre cop, segueixen quasi al cap davant d'aquests resultats amb 7 homes que opinen igual que les dones.

²⁹(*) Gràfica amb diferent format a causa de les variables i l'espai.

Jo ajudo a la meva dona o mare en les tasques de casa: Aquesta pregunta solament estava formulada per al sexe masculí, per veure la seva predisposició i el rol que ells assumien a l'hora de fer les tasques de casa.

Veiem, com aquí si que hi ha una majoria d'homes que opten per aquesta frase, 16 homes de la generació de 40 a 55 anys i 10 homes de la generació de 20 a 30 anys afirmen que ells ajuden a la dona en fer les tasques de casa.



Quasi per acabar meu anàlisi, veurem l'oposat de l'anàlisi anterior, les persones que estan en desacord amb les frases³⁰.

Les dones han d'aprendre a cuinar per portar una família: Podem observar com en aquesta frase les dones de 20 a 30 anys, amb majoria, són les que menys d'acord estan amb aquesta afirmació, seguit dels homes de 40 a 55 anys, no obstant això, el sexe oposat de cada generació no ho tenen tant clar, començant per les dones de 40 a 55 anys i amb els resultats més baixos, els homes de 20 a 30 anys que si recordem, eren els que més d'acord estaven amb aquesta oració.

Servir primer el plat dels homes pel simple fet de ser-ho: En aquesta frase veiem que els resultats són més estables: Un altre cop, les dones de la generació de 20 a 30 anys són les que més en desacord estan amb aquesta frase, per part de la generació adulta, 18 persones de cada sexe opina que això és falç i els resultats no varien tant de la primera posició, en canvi, un altre cop, els homes de la generació dels 20 als 30 són els que menys propensos estan en dir que és indiferent l'ordre de servir els plats.

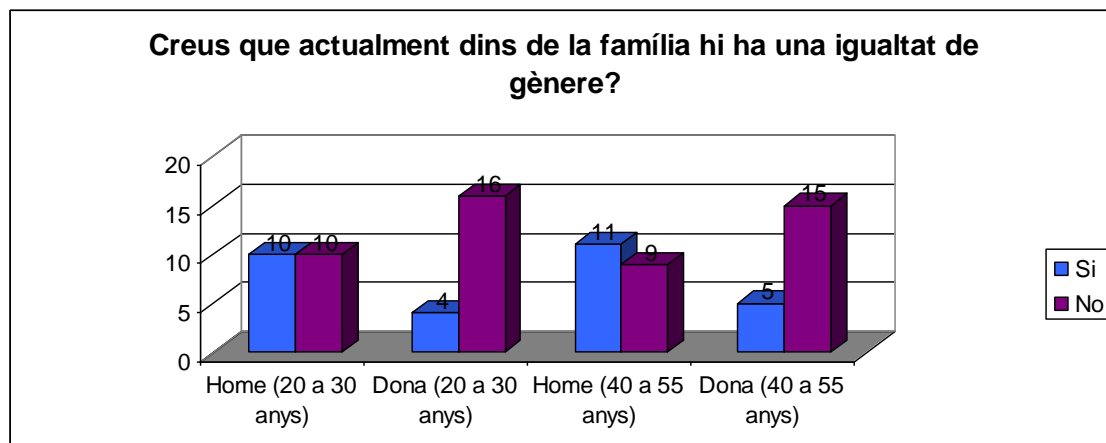
Els homes volen a dones que s'ocupin d'ells a casa: En aquesta part, veiem com hi ha un canvi de sexe, els homes, en especial els de la generació adulta, neguen que vulguin dones perquè s'ocupin d'elles però, les dones, en concret de la generació adulta, creuen que si ho volen. Si recordem, a l'apartat d'estar a favor les dones es posicionaven al cap davant de l'enquesta.

³⁰(*) Gràfica amb diferent format a casua de les variables i l'espai.

Jo ajudo a la meva dona o mare en les tasques de casa: Aquesta frase com he dit diversos cops sol estava dedicada al sexe masculí, per tant veiem com una minoria força significativa especialment en la generació d'homes de 40 a 55 anys opten en dir que no estan d'acord amb aquesta frase, mentre que si recordem, en l'apartat oposat que hem analitzat abans eren la majoria d'homes que si que deien que ajudaven a la seva dona.

5) Conclusions

Després d'analitzar l'època franquista i l'època actual amb 80 persones d'aquestes dues etapes, he pogut extreure les conclusions següents, tanmateix, vaig preguntar als enquestats si consideraven que actualment hi havia igualtat de gènere a la família, les respostes van ser les següents:



En primer lloc, veiem com la majoria d'homes han estat educats en un centre catòlic, és a dir, privat o concertat i tot i que no tinguem certesa que això sigui una de les causes del masclisme en aquests homes, sabem que la religió catòlica té uns valors força pautats cap als dos sexes, a més, tenir en compte que els professors i professores que van donar classes amb aquestes generacions eren persones força grans i per tant, tenien més arrelats aquests valors i això podria ser un dels principals motius en la seva educació masclista, perquè si veiem els resultats de les enquestes, els homes que han estudiat en aquests centres als seus resultats podem veure de forma clara el masclisme, d'igual mode que la majoria de dones de 40 a 55 anys que han estudiat en aquest tipus de centres els seus resultats també és pot veure la educació masclista que han assolit sense ser-hi conscients.

En segon lloc, observem que en el treball el masclisme encara és força present, veiem que la majoria de persones que tenen jornades de 40 hores o més són homes, en canvi, la majoria de persones que tenen jornades de 40 a 20 hores són dones i les 10 persones que no treballen també són del sexe femení, doncs això ens ensenya una seqüela del franquisme, és a dir, que l'home treballi més hores que la dona i per tant, aquesta tingui més temps d'oci i temps lliure i automàticament se li posin les tasques de casa com a segona feina, cosa que als homes per la seva jornada laboral no els hi passa.

Com he dit anteriorment, les dones actualment dediquen més temps a l'oci, cosa que en l'època franquista era al contrari, però, són les dones les que més temps dediquen a realitzar les tasques de casa, concretament posar la rentadora, fer el menjar, netejar i planxar, on excepte a l'hora netejar, tasques que van ser obligatòries per la dona i pautades com a la "Guia de la buena esposa" en canvi, cap home ha posat que sempre faci les altres tasques anomenades anteriorment. Doncs veiem que això és un valor força franquista per tant

masclista, ja que quan aquestes dones, en especial les de 40 a 55 anys, anaven a l'escola, eren educades per fer aquestes tasques, però, veiem que en la generació de dones de 20 a 30 anys tot i no ser-hi tant present encara segueix estant però de forma decreixent.

En canvi, a l'hora de portar els comptes de casa, són els homes els que ocupen la primera posició, doncs veiem que això és un valor força arrelat, si mirem enrere, eren els homes els únics que treballaven mentre que les dones estaven a casa, elles, al no aportar cap valor econòmic deixaven aquesta tasca a l'home el qual gestionava el poder econòmic perquè era qui el portava, si actualment passa, és perquè els salaris dels homes acostumen a ser més alts, com vam citar a la part teòrica, la bretxa salarial. D'igual mode, també acostumen a realitzar força la compra de casa, que també podria ser per gestionar els diners ja que, les altres tasques acostumen a fer-les "mai" o "sovint" i casualment, no tenen que veure amb els diners.

Després d'analitzar l'home i la dona en el nucli familiar, hem pogut deduir que el patró del franquisme segueix present tot i no estar amb tanta força en les generacions joves, però, quan vaig preguntar si les tasques domèstiques es repartien d'igual mode, la majoria de persones van posar que no, concretament les dones, elles van ser propenses a dir que no de forma unànime tot i que alguns homes i dones, en concret homes, van posar que si, per tant, veiem com algun d'ells encara no són conscients de les desigualtats dins la família i elles no veuen la situació del seu entorn com una desigualtat ja que sempre han tingut aquest rol. Tanmateix, les dones són més conscients, en especial les de 20 a 30 anys que, durant tots els resultats, són les que més clar tenen les desigualtats dins de la família, cosa que els homes de la mateixa generació no ho veuen d'igual mode.

En tercer lloc, si ens centrem amb els rols de gènere a l'hora de tenir fills veiem com els resultats tot i que amb menys força, segueixen essent força masclistes en molts aspectes. Primerament, veiem que la reducció de jornada i agafar festa per cuidar als fills segueix essent una tasca lligada a les dones i que la majoria d'elles ho veuen lògic, però, tot i veure que aquí la dona és l'escollida per encarregar-se dels fills i l'home sembla absent, a la pregunta de si la baixa de maternitat i paternitat és justa veiem com la generació de 40 a 55 anys seguint aquesta educació masclista, creuen que la dona és la que més temps ha d'estar amb la filla o fill, tot i que en la generació oposada, malgrat dir que la dona s'encarrega del nadó quan està malalt o quan és necessari agafar una reducció de jornada, opten per dir que si que és justa perquè es poden repartir les setmanes, tot i que pocs d'aquesta generació diuen que no és justa perquè tots dos haurien de passar el mateix temps, aquí veiem com hem evolucionat força però sense treure el valor que la mare és la més important pel desenvolupament del seu fill o filla ja que, cap persona ha posat que l'home hauria de passar més temps, així que encara ens queda força per desvincular a la mare de necessària i essencial per la filla o fill, un mite que la ciència va desmentir i va afirmar que això ho havia imposat la societat al creure que el fill o filla reconeixia abans a la mare, però, van rebatre que això era veritat perquè nosaltres fem que el nadó passi més temps amb la dona que amb l'home i que per això era més afí a ella, però que si passes més temps amb el pare, passaria exactament el mateix.

En quart lloc, hem vist que actualment "la feina" de mestressa de casa poc a poc desapareix amb el pas del temps degut a la llunyania del franquisme i el desenvolupament de la dona dins del món laboral, però segueix essent present sobre tot en zones rurals, tanmateix, quan vaig preguntar si les mestresses de casa amb una jornada de 8 hores o més, és a dir, com a qualsevol treball, hauria de ser remunerat, les respostes van ser clares. Les dones majoritàriament van opinar que si se'ls hi hauria de pagar, tot i que a les dones de 40 a 55 anys els i va causar més incertesa a l'hora de respondre aquesta pregunta, però, els homes tenien clar que no se'ls hi hauria de pagar, això, podria ser una mostra del pensament micro-masclista que assoleixen al creure que la dona és dedica a ser mestressa de casa per gust, quan poden haver un seguit de causes al darrere. Com sabem, les mestresses de casa són abundants en els pobles, doncs sabem que el masclisme allà és més fort, on segurament aquestes dones mai han treballat, no tenen estudis o com a màxim els bàsics i no poden dedicar-se a les feines que fan els seus marits ja que tenen assignada la llar, a més, segurament no tenen ni carnet de conduir o poca pràctica amb el cotxe i per tant, no poden anar a la ciutat a buscar feina o si que poden, però si van deixen a l'home sense algú que s'ocupi d'ells ja que, molts no saben fer cap tasca de casa, per tant, les dones treballen a casa perquè l'home que treballa moltes hores pugui arribar a casa i estar a gust, una mena d'esclava però que no ha tingut altra opció i segurament sense queixar-se perquè ho han viscut tota la vida, doncs aquí tenim clarament l'estructura familiar del franquisme.

En cinquè lloc, hem pogut veure que l'imaginari col·lectiu i la nostra educació segueix sent masclista vulguem o no, ja que quan ens pregunten a qui contractaríem abans per cuidar dels nostres fills/filles o netejar contestem sense pensar que agafaríem a una dona, en especial els homes i les dones de 40 a 55 anys, com ha passat a la meva enquesta, tot i que una minoria de persones sobre tot dones de 20 a 30 anys, m'han posat que era indiferent, però veiem com netejar i cuidar als fills s'associa a les dones perquè ens han criat per això i tenim, suposadament, més mà, en canvi, quan pregunto a qui contractaries per cuidar una persona gran, tot i que la majoria de persones em van respondre que una dona, també va haver escollida l'opció d'homes, per tant veiem que les dones segons la societat som més aptes per realitzar tasques delicades i que requereixin empatia amb les persones com cuidar als nens i nenes perquè tenim "talent" i netejar perquè en sabem més, però pels ancians és indiferent perquè ja són persones adultes que no necessiten que les dones els eduquem.

Després de les preguntes força masclistes que vaig decidir posar per veure si la gent estava d'acord o no i l'espai obert per opinar, veiem que molta gent en especial els homes no han sabut veure que eren preguntes masclistes com per exemple la pregunta de "jo ajudo a la meva dona" donant a entendre que les tasques de casa són feina de les dones i ells els hi donen un cop de mà de tant en quan, a més, podem veure que les dones emfatitzen més amb la reivindicació de la desigualtat de gènere i el camí per canviar-ho, en canvi, els homes de 40 a 55 anys són conscients del problema que hi ha però amb pocs indicis de voler canviar-ho i els homes de 20 a 30 anys, la majoria no veuen el problema i opinen que és una cosa que les dones ens hem inventat, això pot ser pel moviment feminista divers que

actualment s'està creant i que hi ha molta diversitat d'opinió i de posada en pràctica dins del col·lectiu i per tant, els homes es senten atacats per algun grup de dones.

A més, també hem pogut veure que les dones de les dues generacions tenen els resultats molt diversos i per tant veiem un canvi, però que en els homes es sembla força i inclús la generació d'homes joves en alguns aspectes té més resultats masclistes, no en l'àmbit de casa, sinó en l'àmbit del paper de la dona respecte al dels homes en la societat.

5.1) Emancipació femenina teòrica, però hi ha la pràctica?

En conclusió, hem vist que a la teoria s'han fet molts canvis perquè la igualtat de gènere i la societat feminista sigui una realitat, però, a la pràctica no està donant els resultats pertinents, especialment en el sexe masculí.

Considero que aquestes mesures que s'estan intentant implantar en el nostre país no van dedicades a la generació de 40 a 55 anys, sinó a les generacions més joves que aquesta i ho veig eficient perquè som nosaltres i les futures generacions els que podem canviar la societat patriarcal, tanmateix, veiem que si que està donant efecte a les dones pel canvi d'actitud que s'està produint però no als homes, inclús hem pogut veure que són més conscients els homes adults que els joves, i pels comentaris despectius sobre el feminisme que he rebut, he pogut deduir gràcies al meu treball que els homes a part de tenir uns valors masclistes que no veuen perquè ells són els beneficiats, es senten atacats pel col·lectiu feminista, això pot ser per diversos motius, un d'ells es la radicalització d'algunes dones en contra dels homes que tot i ser justificable pels resultats que any rere any veiem pel masclisme i que va en augment, però aquestes actituds no fan reflexionar a l'home sobre la situació, sinó, tancar-se i tornar-se encara més conservadors.

Això causa que la generació de dones es desenvolupi i es conscienciï de la situació que vivim i per tant poc a poc aconseguir canvis i que els homes joves que es els que necessitem perquè aquests canvis siguin més ràpids cada cop retrocedeixin i tornin a tenir els valors del passat, un exemple seria la victòria dels partits polítics de dretes en molts països i que no aposten per una societat feminista, les series amb que els adolescents, nens i nenes es crien on la dona té un paper denigrant, música que parla de la dona com objectes i mesures polítiques que no son tractades amb la importància que es mereixen i per tant any rere any el número de violacions, assassinats i abusos cada any creixi més. Això, és el més visible del patriarcat, però mentre això existeixi i ens alarmi com alguna cosa fora del normal i devastadora no canviarem res, ja que ho veiem com casos molt llunyans a nosaltres i al nostre nucli a més d'aïllats i concrets, però no som conscients que a casa ho vivim diàriament i mentre aquestes actituds no es canviïn a casa a la societat tampoc canviarà, perquè tots nosaltres creem aquesta societat patriarcal en la que tots vivim però als homes i a les dones sens tractats de diferent mode.

6) Bibliografía

A, D. (s.f) Tn Relaciones 20 años. España: *Breve historia del Feminismo*. http://www.tnrelaciones.com/historia_feminismo/

A, D. (2017). Características. España: *El franquismo*. <https://www.caracteristicas.co/franquismo/>

A, D. (2014, Març 7). *El periódico*. España: España, a la cola de los países de la OCDE en integración de la mujer en el mercado laboral. <http://www.elperiodico.com/es/sociedad/20140307/espana-entre-paises-ocde-peor-posicion-mujer-mercado-laboral-3165292>

A, D. (2017, Novembre 8). *La Vanguardia*. Madrid: Las mujeres trabajan desde hoy 'gratis' en España por culpa de la desigualdad salarial. <http://www.lavanguardia.com/economia/20171108/432716603168/mujeres-hombres-sueldo-brecha-gratis.html>

A, D. (2017, Novembre 1). *La Vanguardia*. Cagliari: Juana Rivas entrega de nuevo a sus hijos a su ex pareja: La madre granadina ha disfrutado de un permiso de un día para estar con los menores coincidiendo con el inicio del proceso judicial por su custodia. <http://www.lavanguardia.com/sucesos/20171101/432524603544/juana-rivas-entrega-hijos-italia.html>

A, D. (2017, Juliol 25). *El periódico*. Cagliari: Estas son las medidas del pacto contra la violència machista:El texto incluye 200 propuestas agrupadas en 10 ejes de actuación. <http://www.elperiodico.com/es/sociedad/20170725/estas-son-las-medidas-del-pacto-contra-la-violencia-machista-6189667>

A, D. (2017, novembre 20). VIOLENCIA MACHISTA: La mujer que quemó al violador de su hijasale de prisión con el tercer grado. *Público*. <http://www.publico.es/sociedad/violencia-machista-sale-prision-tercer-grado-mujer-quemo-violador-hija.html>

A, D. (2017, octubre 30). Juana Rivas viaja a Italia para reencontrarse con sus hijos y acudir a la vista sobre su custodia. *El mundo*. <http://www.elmundo.es/sociedad/2017/10/30/59f70758e5fdeae638b462a.html>

Arroyo, J. (2017, Novembre 30). *El País*. Granada: Juana Rivas, de nuevo en Italia, estará con sus hijos hasta el domingo: La madre de Maracena ha viajado a Italia para la segunda sesión del juicio de guardia y custodia de los niños. https://politica.elpais.com/politica/2017/11/30/actualidad/1512041420_162100.html

Barroso, G. (2014). *Qué cómo quién*. Madrid: *Breve historia del Feminismo*. <http://quecomoquien.republica.com/historia/breve-historia-del-feminismo.html>

Carrasco, L. (2017, Setembre 5). *Infolibre*. El 30,78% de las mujeres asesinadas por violencia machista había presentado una denuncia prèvia. https://www.infolibre.es/noticias/politica/2017/09/05/el_numero_mujeres_asesinadas_por_violencia_machista_que_habia_presentado_denuncia_aumenta_hasta_en_2016_69198_1012.html

Folch, S. (2009). Enrédate. España: *La educación de las mujeres en el franquismo*. <https://rosacandel.es/educacion/la-educacion-de-las-mujeres-en-el-franquismo/>

Jabois, M. (2017, Novembre 29). *El País*. Pamplona: "No me dejes sola, por favor": La Fiscalía ataca con todo a La Manada y relata las horas posteriores de la denunciante en Pamplona. https://politica.elpais.com/politica/2017/11/27/actualidad/1511773434_756183.html

Lantigua, F. (2017, juliol 24). Igualdad: Una nimidad política en 200 medidas para lograr el Pacto de Estado contra la violencia de genero. *El mundo*. <http://www.elmundo.es/sociedad/2017/07/24/59764c9d268e3e810e8b462d.html>

Manrique, S. (2017, Novembre 29). *El País*. Alicante: La mujer que mató al violador de su hija en Benjúzar saldrá en libertad antes de Navidad: García llevará inicialmente una polsera telemática para suavitzar su régimen penitenciario. https://elpais.com/ccaa/2017/11/29/valencia/1511981560_769292.html

Martínez, J. A. i Gallego M. (2013, juny 6). Diez claves para entender el caso de Mari Carmen: Un anàlisi de los principantes hechos que han marcado el proceso de la vecina de Benjúzar. *Información*. <http://www.diarioinformacion.com/sucesos/2013/06/09/diez-claves-entender-caso-mari/1383143.html>

Merino, M. (s.f). *Arte Historia : La integración laboral de la mujer en España*. <http://www.artehistoria.com/v2/contextos/13016.htm>

Majfud, J. (2011, Juny 21). *Escritoscríticos*. Madrid: *La perfecta casada*. <https://majfud.org/2011/06/21/la-perfecta-casada/>

Nash, M. (1995). *Historia siglo 20*. Madrid: *Los orígenes del Feminismo histórico*. <http://www.historiasiglo20.org/sufragismo/origfem.htm#arriba>

Pérez, J. (2016). *Bien de Salud*. España: *El rol del hombre en el núcleo familiar*. <http://www.revistabiendesalud.com/articulos/el-rol-del-hombre-en-el-nucleo-familiar/>

Post, H. (2016). *Huffington post*. España: *Una mujer violada cada 8 horas en España*. http://www.huffingtonpost.es/2016/07/12/mujer-violada-8-horas_n_10944798.html

Rus, R. (2017). *Tendencias : Historia de la violencia de género en España*. Datos y leyes para entenderlo de un vistazo. <https://www.tendencias.com/feminismo/historia-de-la-violencia-de-genero-en-espana-datos-y-leyes-para-entenderlo-de-un-vistazo>

Torralbo, A. (2011). *El rol de la mujer en el Código Civil*. Especial referencia a los efectos personales del matrimonio, 4-90. Recuperat de: https://gredos.usal.es/jspui/bitstream/10366/101364/3/TFM_EstudiosInterdisciplinariosGenero_TorralboRuiz_A.pdf

Villagrán, O. (2016, setembre 7). Gaslight, la tortura psicològica más peligrosa del amor [Entrada blog]. http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/4668/altres_a2016_guia_per_elaborar_citacions_2a_ed.pdf?sequence=1&isAllowed=y